

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 3

Klaipėdos uosto švyturys.

Politikos apžvalga.

Nauji politiniai vėjai rytų Europoj.

Pastaruoju laiku rytų Europos politiniam gyvenime galima pastebėti labai svarbų įvykį, t. y., visos eilės rytų Europos valstybių derybos su Sovietų Rusija dėl nepuolimo sutarties sudarymo. Šios derybos visų pirma prasidėjo tarp Lenkijos ir Sov. Rusijos, tarp kurių jos jau tęsiasi gana ilgą laiką.

Mat, Sovietų Rusija 1925 — 26 metais pasiūlė sudaryti nepuolimo sutartį Vokietijai, Lietuvai ir kitoms kaimynų valstybėms. Tačiau šios derybos tikėtai su Vokietija ir Lietuva sėkmingai pasibaigė. Buvo tarp Sovietų Rusijos ir jų sudarytos beveik vienodo turinio sutartys, pagal kurias susitariančios šalys pažadėjo neimtis karo viena prieš kitą ir neikišti kilus karui tarp susitariančių valstybės ir trečios (laikytis neutralumo).

Šių sutarčių galiojimas neseniai pasibaigė, ir jos vėl buvo pratęstos. Tuo būdu matyti, kad jos turi didelės reikšmės rytų Europos politiniam gyvenimui.

Tačiau tuo pat reikalu derybos su Lenkija, Latvija, Estija ir Suomija lig šiol dar jokių vaisių nedavė.

Derybos su Lenkija sunkiai ėjo, nes Lenkija reikalavo iš Rusijos savo dabartinių sienų garantavimo. Tokių garantijų, žinoma, Sovietų Rusija negalėjo duoti ir neduos. Pirma, Sovietų Rusija yra surišta su Vokietija dėl bendro Lenkijos sienų klausimo, antra, Sovietų Rusija jau dėl tautinių motyvų negali atsisakyti nuo didelės teritorijos, gyvenamos rusų, gudų ir ukrainiečių, kuri dabar yra Lenkijos okupuota.

Dabar, pasikeitus politinei situacijai vakarų Europoj, o Vokietijoje pradėjus energingai varyti propagandą už Lenkijos sienų peržiūrėjimą, Lenkija ieško galimumų šitai propagandai atremti ir nepuolimo sutarties su Sovietų Rusija sudarymo pagalba nori tai pasiekti. Lenkija jau dabar sutiko su Sovietų Rusijos ankstyvesniu projektu ir jau nebereikalauja savo sienų garantijos, kaip tai buvo ligi šiol.

Kartu su Lenkijos derybomis vėl atgijo Sovietų Rusijos derybos su Latvija, Estija ir Suomija.

Idomus Latvijos projektas dėl Pabaltijo sąjungos sudarymo.

Žymus latvių laikraštis „Jaunakas Zinas“ nagrinėja Pabaltijo s-gos sudarymo klausimą. Tame straipsny pažymėta, kad Estija, Latvija ir Lietuva Europos žemėlapy užima vienodą padėtį tiek gamtos, tiek politiškai ekonomiškai atžvilgiu, šių tautų kultūra taip panaši ir giminiška, jog, galvojant apie Paneuropą, pati savaime ateina mints apie Pabaltijo s-gą. Dr. Šlupas jau devyniasdešimtais metais svajojo apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos sąjungą ir tenka gailėtis, kad Lietuvos atgijimo veikėjo idealas taip ilgai negalėjo įsikūnyti. To idealo šalininkų esą Latvijoje ir Estijoje, ir ta aplinkybė patvirtina, kad Pabaltijo s-ga gali būti ir ji turi pasidaryti Paneuropos pirmtaku.

„Jaunakas Zinas“ Pabaltijo s-gą realizuoti (įgyvendinti) siūlo šitokiu būdu: 1) Lietuva, Latvija ir Estija nelaiko viena antrą ekonominio išnaudojimo objektais, nesirūpina vien tik savo eksportu, bet ir tarpusavio ekonominiu bendradarbiavimu, prekių pasikeitimu — ekonominės lygybės ir atsiskaitymo principų pagrindu, 2) Pabaltijo s-ga išsprendžia, kokie gaminiai yra kiekvienos valstybės pagrindiniai gaminiai, kuriems yra neginčijamas pagrindas atitinkamoj valstybėj, ir kurie gaminami pakankamu kiekiu ir pigiai ir uždraudžia juos įvežti visiškai, jei jų yra pakankamai, arba iš dalies, jei jų stinga, 3) visi kiti gaminiai turi laisvą kelią, vietoj muitų įvedant jų vertybės registraciją atsiskaitymo reikalams. Tuo kiekvienos valstybės gaminiai įgyja beveik triskart didesnę rinką ir kiekvienoj valstybėj pasiliks arba bus steigiami tokie fabrikai, kurie bus daugiausia pritaikyti tiek valstybės vidaus, tiek Pabaltijo s-gos interesų atžvilgiu.

Politiniu atžvilgiu, pasak „Jaunakas Zinas“, suderinama ir pagal galimumą sujungiama užsienių politika ir pasiuntinybės, išrenkamas Pabaltijo s-gos kongresas arba kas nors panašus, ir kasmet atitinkama tvarka susirinktų Kaune, Rygoj ir Taline.

Japonijos — Kinijos ginčas vis dar nelikviduotas.

Nežiūrint T. Sąjungos nutarimų japonų — kinų ginčo reikalu ir nepaisant to, kad kiniečių kariuomenė pasitraukė iš Mandžiūrijos už didžiosios kiniečių sienos, japonų kariuomenė, paėmusi Činčau, žengia pirmyn ir užėmė kiniečių teritoriją.

„KARYS“

„KARYS“ savo straipsniais žadina mumyse meilę tėvynei, o priešui keršto jausmus.

„KARYS“ nuolat primena, kad Vilnius trokšta laisvės, kad visiems prie jo vadavimo reikia prisidėti.

„KARYS“ patiekia daug vaizdelių iš kovų už laisvę ir iš mūsų garbingų senėvių gyvenimo.

„KARYS“ pamoko kaip kautis, žvalginėti, užlaikyti paslaptis ir t. t.

„KARYS“ visada maloniai kalba į jaunimą ir kelia lietuvišką jausmą.

Jaunime, tad atsilygink „Kariui“ už tą gerą: nešk į sodžių „Kario“ idėjas, platindamas jį.

Kada „KARI“ pamėgs sodžiaus jaunimas, būsime daug pasiekę, nes „Karys“ idės į jų širdis brangių jausmų, o tu, platintojau, patarnausi visuomenei.

Šis tas apie planetas.

Nuo Merkuro planetos saulė atrodo 7 kartus didesnė, negu nuo Žemės.

Ant Merkuro 7 kartus šilčiau, kaip ant Žemės.

Merkuro kalnai žymiai aukštesni, kaip Žemės.

Merkuro metai trunka vos 88 žemiškas paras.

Ant Veneros dvigubai šilčiau ir šviesiau, kaip ant Žemės.

Veneros metai trunka 224 paras, 16 val., 49 min.

Marso metai trunka 686 paras, 23 val., 30 min., 41 sek.

Jupiterio metai trunka 12 žemiškų metų, bet diena vos 5 valandas.

Jupiteris didesnis už Žemę 1279 kartus.

Ant Jupiterio 27 kartus mažiau šilumos ir šviesos, negu ant Žemės.

Jupiteris turi 4 palydovus — mėnulių, kurie sukasi apie jį.

Saturnas 760 kartų didesnis už Žemę.

Saturnas apsuptas šviesiais žiedais ir turi 8 palydovus — mėnulių, kurie sukasi apie jį.

Saturno metai trunka 30 žemiškų metų, o para — tik 10 val., 16 min.

Uranas 66 kartus didesnis už Žemę ir turi 4 palydovus arba mėnulių.

Ant Urano 390 kartų mažiau šilumos ir šviesos, negu ant Žemės.

Uranas apsisuka aplink saulę tik per 84 metus.

Neptūnas 55 kartus didesnis už Žemę.

Neptūnas gauna iš saulės šilumos ir šviesos 900 kartų mažiau, negu Žemė.

Neptūnas 30 kartų yra toliau nuo saulės, negu Žemė, užtat nuo jo saulė atrodo, lyg mažutė žvaigždutė.

Neptūnas apsisuka apie saulę tik per 164 metus.

Didžiausias pasauly sunkvežimis yra Anglijoje. Jam išvažiuoti pirmą sykį į gatvę reikėjo gauti leidimą. Vairuoja jį iš užpakalio; priešaky sėdi žmogus, kuris žiūri kelio ir telefonu praneša į užpakalį mašinistui.

Kiniečių vyriausybė nusiuntė Tautų Sąjungai protesto pareiškimą, kuriame nurodo, kad japonų kariuomenė, prisidengdama kova su banditizmu, okupavo milžiniškas Kinijos teritorijas, ir todėl prašoma T. Sąjungos imtis skubių žygių, kad, pagaliau, priverstų Japoniją įvykdyti T. Sąjungos nutarimus.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„VILNIAUS“ sp. Kaune, Nepriklausom. aikštė 2. Telef. 776.

KARYS

LIetuvoS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. sausio 14 d.

Nr. 3 (659)

Klaipėdos krašto lietuviai.

Didžiosios ir Mažosios Lietuvos likimas buvo nevienodas. Didžioji Lietuva ilgai gyveno savarankiu gyvenimu, sudarė savarankų politinį vienetą — kunigaikštystę, turėjo savo valdžią. Paskum pateko į lenkų, o vėliau į rusų politinę ir kultūrinę įtaką. Pagaliau vėl sudarė nepriklausomą valstybę.

Mažoji Lietuva nuo 1422 m. Melno sutarties buvo vokiečių valdžioje. Ją valdė kryžiuočiai, valdė Prūsų kunigaikščiai, paskum — karaliai. Bet tų valdovų tikslas vi-

sada buvo vienodas — panaikinti lietuvių savarankumą, padaryti iš jų tam tikrą irankį, robotą (mechaniską žmogų).

Dalis Mažosios Lietuvos, Klaipėdos kraštas, po 500 metų vėl prisijungė prie Lietuvos. Šis kampelis, būdamas savo tikrosios motinos pašonėje, pasiliko lietuviškiausias. Apie 75% gyventojų dar moka lietuviškai kalbėti. Deja, labai nedaug jų bemoka lietuviškai galvoti. Ir tuo jų kaltinti negalima. Tatai padarė nenuilstamas vokiečių darbas per 500 metų.

Lenkai ir rusai, norėdami nutautinti lietuvius, atidarė jiems visus savo kultūros lobynus, per prievartą savo kalbą, savo literatūrą bruko, visokiais būdais viliojo. Vokiečiai — priešingai. Jie lietuvius, kaip žemesnės rūšies žmones, griežtai skyrė nuo sa-

vęs. Pav., 1681 m. gruodžio mėn. 5 d. Prūsų valdžia išleido įsakymą, kuriuo draudė vienodus su vokiečiais drabužius dėvėti, tokias pat algas, kaip vokiečiai gauna, reikalauti ir t. t. Patys vokiečiai stengėsi pramokti lietuviškai, kad su lietuviais galėtų susikalbėti. Kai kurie valdžios įsakymai ir įstatymai buvo skelbiami ir lietuvių kalba. Vokiečių kunigai rašė, vertė ir spausdino lietuviškas knygas, daugiausia tikiybinio turinio, mokyklose vaikus mokė lietuviškai skaityti.

Prūsų valdžia tam pritarė.

Tačiau, aišku, tai darė ne lietuvių gerovei, bet savo naudai. Valdžia teturėjo tik vieną tikslą, kad lietuviai būtų paklusnūs valdiniai, narsūs kariai ir kad nieku būdu patys nesirūpintų savo tautiškais reikalais.

Ir iš tikrųjų lie-

tuviai neapvylė vokiečių. Kantriai nešė baudžiamos naštą, klausė ponų ir valdininkų, dievino Prūsų valdovus, kautynių lauke narsiai kariavo dėl savo skriaudėjų garbės ir gerovės. Dvarininkai, stambesnieji ūkininkai, inteligentai stengėsi susilyginti su vokiečiais, išsižadėdami savo tautos.

Liaudis, vilkdama sunkų jungą, negalėjo rūpintis kultūriniais reikalais. Vienintelį nusiramimą rasdavo bažnyčioje, kur jų niekas nekoliojo, niekas neniekino. Taigi čia giedojo savo giesmes, garbino

Klaipėdos sukilėliai ima prancūzų apkasus.

Dievą ir visiškai atsidavė likimui. Vokiečiams tatai, žinoma, patiko. Štai garsusis vokiečių filosofas Immanuelis Kantas Kristijono Gotlibo Mieleke's lietuvių vokiečių kalbos žodyno, išleisto 1800 m. Karaliaučiuje, prakalboje apie lietuvius rašo: „Kad prūsų lietuvis labai vertas to, kad jo būdo savumai būtų išsaugoti, matyti jau iš aukščiau padėto aprašymo. Kadangi kalba yra geriausias įrankis tam būdai lavinti ir palaikyti, tai ir jo kalbos grynumas turi būti irgi saugojamas, ar mokykloje, ar tai bažnyčioje. Prie to aš dar pridursiu: kad jis yra mažiau linkęs pataikauti, negu jo kaimyninės tautos, pripratęs su savo vyresnybe lygybės tonu ir širdingu atvirumu kalbėti. Ir vyresnieji to nepriima už bloga ir neatsisako jo rankos paspausti, nes lietuvis visados sutinka su viskuo, kas teisingai iš jo reikalaujama. Jo puikumai neturi nieko bendra su išdidumu arba su žinomos kaimyninės tautos žymesnių žmonių puikumu. Tai greičiau savo vertės pajautimas, kuris rodo žmogaus dražumą ir drauge yra geriausias ištikimybės laidas. Turėti tokios tautos paramą valstybei yra naudinga...“

XIX amžius buvo tautų atbudimo amžius. Prsidėjęs Didžiojoje Lietuvoje tautiškas lietuvių atgijimas persimetė ir į Mažąją Lietuvą. Tada vokiečiai suskato vokiečinti lietuvius, naikinti viską, kas buvo lietuviška. Mažąją Lietuvą, vokiečių vadintą **Litauen**, 1840 m. pavadino **Ostpreussen**. Mokykla, bažnyčia ir kariuomenė tapo vokiečintimi irankiais. Sartinis šių trijų veiksmų darbas buvo sėkmingas. Lietuviai greitai vokiečėjo. 1872 m. tam tikru įstatymu buvo pašalinta lietuvių kalba iš mokyklų ir valdžios įstaigų. Nieko nepadėjo lietuvių prašymai, maldavimai ir įvairūs „deputacijonai“, ne kartą siųsti į Berlyną pas karalių, ministerius ir įtakingus žmones. Kunigai, kurie anksčiau lietuviškas knygas platino, ėmė slopinti lietuvių spaudą ir kalbą. Jų vyresnybė slaptu įsakymu uždraudė kunigams leisti lietuviškas knygas. Lietuvių kalba vis daugiau ir daugiau buvo išstumama iš bažnyčių. Kariuomenėje lietuviai, susimaišę su vokiečiais, pramokdavo vokiškai kalbėti ir, vengdami bet kurių persekiojimų, stengdavosi tikrais vokiečiais dėtis. Namų grįžę pasididžiudami vien vokiškai kalbėdavo.

Atsirado keletas susipratusių lietuvių, kurie ėmė skelbti tautiškas idėjas, budinti užsnūdusius tautiečius, steigti lietuviškas kultūrinės draugijas ir politines partijas. Tų lietuvių apaštalu tarpe buvo ir vienas tikras vokiečis dr. Jurgis Zauerveinas (Georg Sauerwein), autorius visiems žinomos giesmės „Lietuviais mes esame gimę“. Tačiau lietuvių tarpe tautiška sąmonė buvo tiek nuslopinta, kad jie savo tikruosius prietelius ir mylėtojus persekiavo, pajuokdavo, niekindavo, per rinkimus balsuodavo tik už savo priešus — vokiečinius.

Štai ir šiandien Klaipėdos krašte tas pats daroma. Per įvairių atstovų rinkimus lietuvių balsais išrenkami daugiausia vokiečiniai. Mūsų akimis žiūrint, tatai labai keista, tačiau, turint galvoje vokiečių pastangas, visiškai suprantama.

Klaipėdos krašto lietuvis su motinos pienu įčiulpė ir vokiečių primestą nuomonę, kad jo tiesioginis darbas yra žemę purenti, dirbtuvėje dirbti, smulkia prekyba verstis. Mokslas, kultūra, politika — ne jo darbas. Jis pripratęs gauti iš Vokietijos mokytojus, kunigus, teisėjus, gydytojus ir kitus inteligentus. Todėl visiškai nemato reikalo pats mokytis arba savo vaikus leisti į mokslus. Valdininko darbas taip pat ne jo, o vokiečio. Kai 1920 m. prancūzai, valdydami

Klaipėdos kraštą, norėjo visus vokiečių valdininkus pašalinti ir į jų vietas paskirti lietuvius, tai tariamas lietuvis, lietuvių veikėjas ir didelis žmogus, prancūzų gubernatoriui pareiškė, kad lietuvių, tinkančių valdininkais būti, nėra. Kai vienas asmuo iš šalies pareiškė, kad jų galima rasti, tai tas jam atkirto: „Ka? Tai ir tu, tur būt, nori landratu (apskritis viršininku) būti!“ Nors iš tikrųjų tas asmuo būtų galėjęs ir aukštesnę vietą užimti, nes jis yra ėjęs aukštesnius mokslus.

Šio krašto lietuvis dirba savo darbą, uoliai rūpinasi medžiagine gerove, sąžiningai pildo valdžios uždedamas pareigas, gieda bažnyčiose lietuviškas giesmes, prieš keletą šimtmečių vokiečių išverstas, nieku būdu nesutinka iš jų pašalinti bauriausią barbarizmą, namie kalba lietuviškai, o viešose vietose vokiškai, dėvi lietuviškus senovės drabužius, vengia giminystės ryšių su vokiečiais, užsigauna, jei kas jį vokiečiu pavadina, bet kultūrinius ir politinius reikalus su ramia sąžine paveda vokiečiams. Nes taip buvo kaizerio laikais. Tačiau tikybos srity Klaipėdos krašto lietuviai laikosi savotiško nusistatymo. Tarytum nepasitikėdami oficialiais vokiečių kunigais, jie iš savo tarpo turi išsirinkę vadinamus sakytojus, kurie vadovauja jų tikybiniam gyvenimui, daro dvasiškus susirinkimus, aiškina šv. Raštą. Sakytojai po oficialių apeigų bažnyčioje paprastai atlieka dar savotiškas lietuviškas apeigas namie. Iš dalies jų dėka ir išliko iki šiol lietuvių kalba tarp liaudies.

Mūsų ūkininkas, palyginti, ūkio atžvilgiu, yra atsilikęs. Tačiau kultūros atžvilgiu stovi daug aukščiau, negu Klaipėdos krašto ūkininkas. Mūsų ūkininkas, sutikęs inteligentą, tuojau klausinėja apie politiką, apie aukštesnius dalykus, apie Vilnių, apie vyriausybę ir t. t. O Klaipėdos krašto ūkininkas visiškai tuo nesidomi. Jis mielai kalba tik apie paprastus kasdieninius darbus ir rūpesčius, javų ir gyvulių kainas, mielai pasakoja, kaip jis vokiečių kariuomenėje tarnavo, kiek kartų ir kur kaizerį matė, kaip su prancūzais kariavo. Lietuvos reikalai jam visiškai nerūpi. Jis nesako „mūsų pinigai“, „mūsų kariuomenė“, bet — „Lietuvos (arba jūsų) pinigai, kariuomenė“. Sakydamas „mūsų“ jis turi galvoje, žinoma, senąją Vokietiją. Susipratusių lietuvių procentas nuostabiai mažas.

Dėlto Klaipėdos krašte vokiečiai ir toliau dirba vokiečintimi darbą. Lietuviams jie leidžia net lietuvišką laikraštį „Ceitungą“, kurio tikslas neleisti lietuviams pabusti iš vokiečių hipnozo miego. Tam vokiečiai nesigaili nei lėšų, nei triūso ir, be abejo, tikisi baigti kryžiuočių pradėtąjį darbą. Lietuvių kalbos neišleidžia į mokyklas, įstaigas, į bažnyčias, bet kurį lietuvių savarankišką darbą slopina, vietinius lietuvius baido Didžiosios Lietuvos jėzuitais, aziatais ir kitomis tariamomis baisenybėmis. Visur ir visada pabrėžia aukštą vokiečių kultūrą, Klaipėdos krašto vokiškumą, savarankiškumą, tarytum šis Šiaulių apskričiai lygus kraštelis sudarytų nepriklausomą valstybę, ir laukia pagalbos iš anos Nemuno pusės.

Prūsų lietuvis Vydūnas savo veikaluose, nežinau — sąmoningai ar nesąmoningai, vaizduoja kilnius ir gerus žmones, kurie labai atitinka Klaipėdos krašto lietuvius. Jo veikėjai labai gražiai kalba, bet mažai veikia. Paprastai jie bekalbėdami su visokiomis šmėklomis ir miršta. Pavyzdžiui imkime jo vadinamą misteriją „Mūsų laimėjimas“, išleista 1913 m. Tilžėje. Ten rasime grįžtantį iš karo sužeistą kareivį Rimvydą. Antrame reginy jis sau kalba: „Tai ir tave pasiekiau,

Prie dviejų paminklų.

Gražus šventadienio popietis. Nutariu eiti pasivaikščioti. Einu Duonelaičio gatve. Sutinku karininką. Jo krutinę puošia Vyčio kryžius. Kažin, ar negalėčiau ir aš karininkas būti? — pamaniau sau. Jau seniai, seniai svajoju užaugęs būti karininku. Aš jau dabar norėčiau į kariuomenę stoti, bet gaila, vos dar V klasės mokinys...

Einu ir džiaugiuos. Džiaugiuos iškovota laisve, iškovota nepriklausomybe. Džiaugiuos, kad pa-

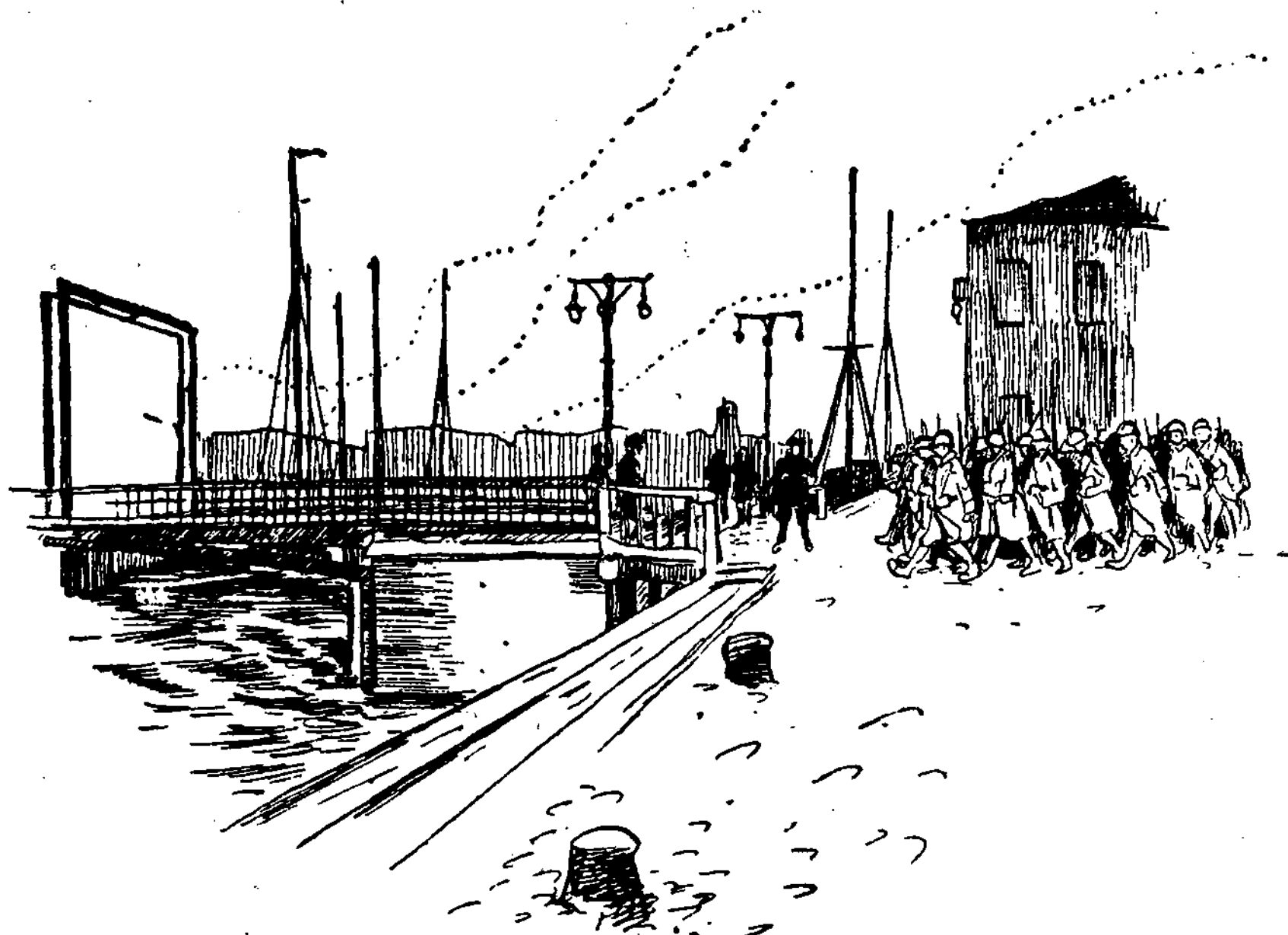
galiau ir mes, Mažosios Lietuvos lietuviai, esam priglauti prie mūsų motinos — Didžiosios Lietuvos. Taip besidžiaugiant mano galvoj dūzgė įvairių įvairiausių mintys. Nė pajust nepajutau, kaip atsiradau liepų gatvės gale. Aikštelė. Joje riogso paminklas. Aplink jį tvorelė. Tvorelėj iš geležies iškalta vokiečių ereliai. Ant paminklo užrašyta „Wilhelm Der Grosse“. Suoleliai. Atsisėdu ir žiūriu į priešais mane stovintį paminklą. Visas

mano pirminis džiaugsmas dinggo. Taip, jis visai pranyko. Kodėl? Ką priminė man tas paminklas?... Jisai man priminė sunkius vergijos, sunkius priespaudos laikus, tuos laikus, kada Mažoji Lietuva nešė nepakeliamą vokiečių jungą. Minėtas paminklas užgavo mano tautiškus jausmus. Žiūriu ir ilgai, visokių minčių kankinamas, galvoju... Bąžnyčios laikrodis jau išmuša 16 valandą. Atsikeliu nuo suoloelio. Vis tai dar, manau sau, vokiečių viešpatavimo pėdsakai.

Einu toliau. Atsiduriu prie paminklo, kuris pastatytas žuvusiems sukilėliams atminti. Žiūriu į paminklą. Man širdį suspaudė. Susikaupiau. Visur tylu. Tiktai dar likusieji medžių lapai šlama, lyg ir jie apraudotų karžygių likimą. Daug ką priminė man tas paminklas. Liūdėjau, bet kartu ir džiaugiausi. Džiaugiausi dėlto, kad ir lietuvių tauta turi dar tokių vyrų, kurie, nesigailėdami savo gyvybės, dirba dėl kitų žmonių gerovės.

Džiaugiausi, bet kartu ir atsiminiau, kad tų drąsių karžygių idealas dar nebaigtas. Dar mūsų Vilnių trempia niekšo purvinos kojos, dar Nemunas teka ašaromis, dar trečdalis Lietuvos teritorijos tebevergauja žiaurioj vergijoje! Bet, atėjo man į galvą mintis, jeigu visa lietuvių tauta seks čia gulinčių karžygių pavyzdžiu, tuomet iš tikrųjų jau nebetoli ta valanda, kada mes Gedimino kalne išskelsime mūsų baltąjį Vytį ir užtrauksime laimėjimo giesmę!

J. P.

Klaipėdos sukilėliai, žygiuoja per Dangės tiltą.

mielas krašteli! Kaip malonu matyti vėl tave, kur savo žodį ištesėt galėsiu! Kad mes laimėję esam, pasakytil... Gilma, aš šišon mirštu!...

Taip, Klaipėdos krašto lietuviai vėl susijungė su savo tautos branduoliu. Jie pasiekė savo mielą krašteli. Bet jie miršta. Juos reikia atgaivinti. Kartais atplėšta medžio šaka rūpestingos rankos prigydoma.

Bet tame pačiame Vydūno veikale ateina piemenukas ir radęs mirštantį Rimvydą pasiima sau jo kardą ir šalną ir sako: „Dabar, pasiliki sveikas amžiams! Lai vis tau Laima būtų maloni. Aš eisiu ginti Lietuvos nuo priešų!“

Taigi, duok Dieve, kad šie piemenuko žodžiai tiktų Klaipėdos krašto jaunajai kartai ir pirmiausia tiems, kurie patenka į mūsų kariuomenės eiles. Kiekvienas lietuvis turi būti sąmoningas kovotojas ne tik karo lauke, bet ir kultūriname darbe. Šį reikalą tu-

rėtų suprasti ne tik karininkai ir puskarininkiai, bet ir kiekvienas kareivis. Visų karių pareiga, kad Klaipėdos krašto naujokai, patekę į mūsų tarpą, bendrą darbą dirbdami, su mumis drauge vargdami ir džiaugdami, suprastų mūsų tautos gyvuosius reikalus.

Žinoma, iš vokiečio nepadarysi lietuvio. Telioka jis vokiečiu. Tik tebūna geru kariu, doru ir sąžiningu piliečiu. Nėra ko aimanuoti, jei pasitaiko koks nors lietuvis išgama. Tegul jis eina savais keliais. Niekšų mums nereikia. Bet tikrieji to krašto lietuviai turi būti sąmoningi vyrai, kad, grįžę iš kariuomenės, nebesiduotų įvairiems atėjūnams už nosies vedžioti, bet patys imtų vadovauti savo žmonėms, dirbtų tautiškoje organizacijose, reikalautų lietuvių kalbai nors Klaipėdos statute numatytų teisių ir dirbtų mūsų tėvynės gerovei ir naudai.

13-toji Kauno komendantūros šventė.

Kauno karo komendantūra kiekvienais metais sausio 5 d. švenčia savo metinę šventę. Ji pradeda mūsų kariuomenės dalių šventes. Pasigailėtina, kad ši karo įstaiga savo švenčių šventimo neatidėlioja, kaip dažnai padaro kitos mūsų kariuomenės dalys. Ji nelaukia „progos“, kad kelis minėtinius įvykius sujungtų į vieną ir tik tada „plačiai“ juos atšvęstų.

Kiekvienos mūsų kariuomenės dalies pirmosios dienos buvo sunkios. Anuo laiku daugiausia išken-tėta, daugiausia didvyriškumo parodyta. Juk anų lai-kų didvyriai savo krauju Tėvynės aukurą apšlakstė! Jie pergyveno sunkų kariuomenės organizavimo lai-ką ir iš dalies tušiom rankom ėjo į frontą...

Nors Kauno komendantūra savo visa sudėtimi fronte nedalyvavo, bet jos vaidmuo nepriklausomy-bės atgavimo metais yra nemažesnis kaip rikiuotės dalių. Visi žinom, kokie sunkūs buvo 1918 — 1920 metai.

Tai mūsų viso gyvenimo organizavimo metai. O kiek buvo priešų, kurie tą visą organizavimo darbą trukdė? Vieni iš jų atvirai su ginklais rankose puolė mūsų kraštą, o kiti slaptai veikė krašto viduje ir iš pasalų ardė visa, kas tik buvo kuriama. Karo ko-mendantūrų veikimas ir pasireiškė kovoje su vidaus priešais. Dabar mums žiūrint į komendantūras, atro-do, kad jų, tokių mažų karo įstaigų šventės tėra tik joms pačioms svarbios ir reikšmingos. Bet neturime pamiršti, kada k-rose, pav., Kauno k-roj, buvo arti 1.500 karių, o komendantui tekdavo priimti net po 200 interesantų per dieną. Kai dar tik organizavosi visos dabartinės mūsų administracijos įstaigos, visas jų darbas gulo irgi ant komendantūros pečių. Todėl ir į komendantūrų šventes, ypatingai į Kauno, rei-kia žiūrėti su pagarba, nes jos mini tuos sunkiuosius ir garbinguosius valstybės kūrimosi laikus ir darbus, kuriais mes visi šiandien džiaugiamės.

Šių metų savo šventę Kauno karo komendantūra atšventė kukliai, šeimyniškai. Visi k-ros ir karo po-licijos mokyklos kariai 10 val. susirinko įgulos baž-nyčioj pamaldoms. 12 val. k. pol. aikštėje įvyko pa-radas, kurį priėmė e. II p. divizijos vado pareigas pulk. Čaplikas, o vėliau visi komendantūros kariai su viršininkais ir svečiais susirinko k. pol. mokyklos salėn bendriems pietums.

Prie bendrų stalų, stiprinantis gardžiais rūkš-čiais kopūstais ir kiaulienos porcijomis, tikroje šei-myniškoje nuotaikoje prabėgo pora valandų. Ir kaip neatsiras šeimyniška nuotaika, kad kartu sėdi vie-nodo džiaugsmo suvesti ir viršininkai, ir kunigas — kapelionas, ir svečiai, ir kareiviai. O mokyklos salė — tikra didžiulė seklyčia: gražiais paveikslais iš-puoštos sienos, kampe stovi fortepionas su daug sty-ginių muzikos instrumentų... Kur pažiūri, visur ma-tyti rūpestinga viršininkų ranka.

Pietums baigiantis, kareiviai padainavo daug gražių liaudies dainelių. Pulk. Čaplikas padėkojo p. komendantui, karininkams ir kareiviams už rūpes-tingumą ir pareiškė džiaugsmą, dėl pastebėto gero kareivių išmokymo ir išauklėjimo. Palinkėjo toliau savy vis stiprinti amžiną kariuomenės dėsni — draus-mę. Pirmasis komendantas ats. kpt. Mikuckis, prisi-minęs pirmuosius k-ros darbus, palinkėjo kariams nenutolti nuo 1918 — 20 metų dvasios, nes

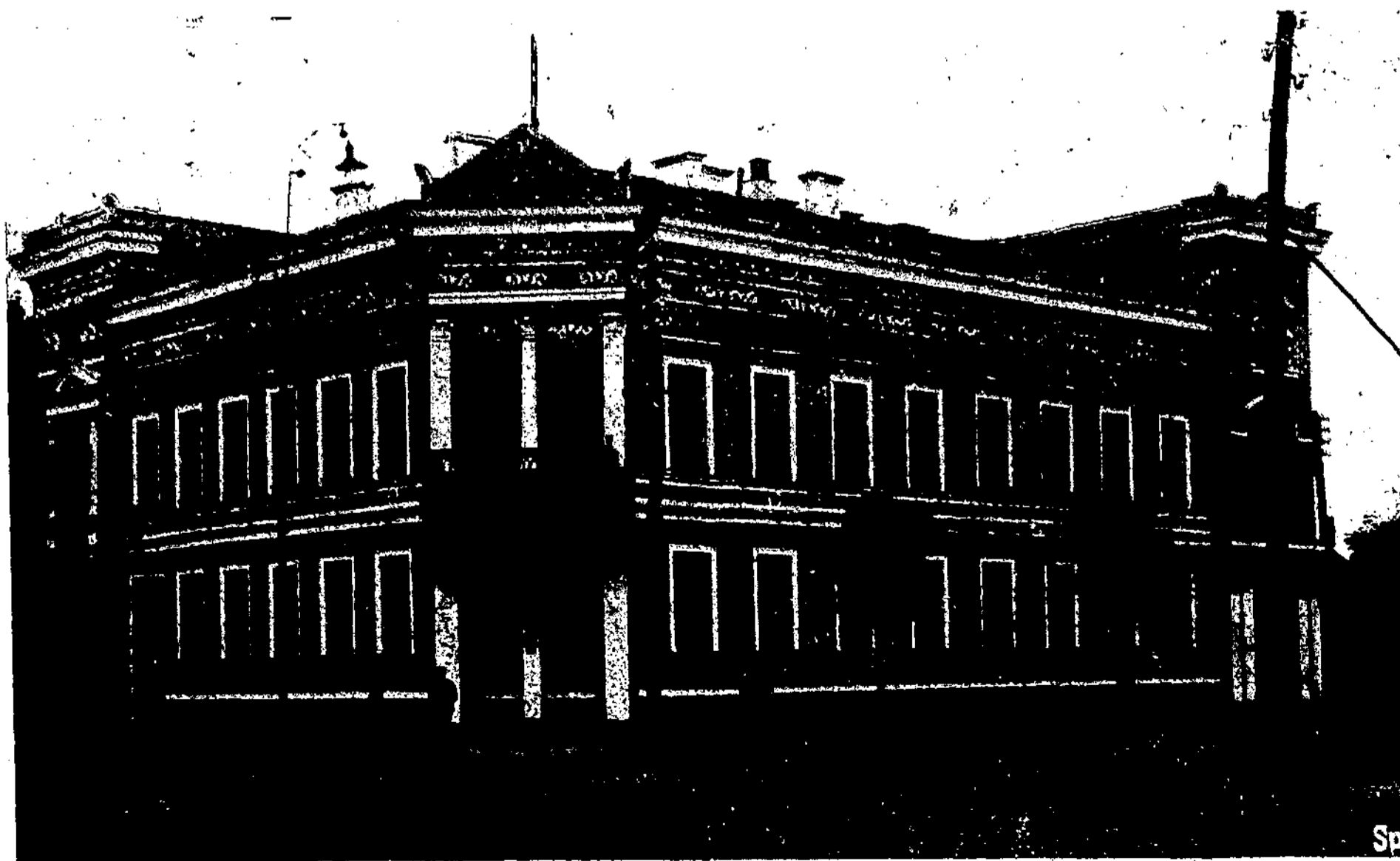
per audras, lietus ir pūgas
mums Vilnius vaidinas.
Priešas nieko nepabūgs,
tik jūsų grandinės!

Komendantas pulk. lt. Saladžius padėkojo vir-šininkams ir svečiams už atsilankymą ir visus karius pakvietė vadovybei sušukti garsų valio.

Kuklia savo švente Kauno k-ros kariai įžengė į 14-tus savo gyvavimo metus. I. J.

Mano žirgui.

Mano žirge mielas drauge,
Mes kartu džiaugsme ir varge,
Ir rajone po smėlyną!
Ar miške po žaliuyną!
Aš tave valau, šukuuju
Taip, kaip kūdikį globoju,
Tu mane neši, kai vėjas,
Per miškus, kliūtis, alėjas...
Tavo šuoliai—žaibo žvilgsniai
Kardo mano—mirties smūgiai
Bendros jėgos mūs abiejų,
Sunaikino daug grobėjų!...
Mano juodbėri žirgeli,
Tavo garbei dainas giedam,
Nešk mane, jauną bernelį
Į pavergtą Vilniaus šalį...
Nešk mane į kovos lauką,
Vaduot brolius, naikint lenką.
Bendrų jėgų mūs abiejų,
Užteks priešui duoti vėjel...
J. Šukys

Kr. ap. min. namas, kuriame tilpsta Kauno karo komendantūra, sp. ir švt. skyrius su «Kario» red. ir kitos kr. ap. min. įstaigos.

Dauguvos fronte.

(Atsiminimai iš kautynių su bolševikais 1919 m.).

Buvo 1919 metų liepos mėnesio pradžia. Mes stovėjome Obelių miestely. Kadangi mūs laukė svarbus uždavinys, tai pasiruošimas ėjo smarkiu tempu. Prieš keletą dienų buvo pradėta tikrinti karių paruošimas kautynėms, jų sugebėjimas atlikti gautąjį uždavinį. Čia buvo dar atlikta keletas taktiškų uždavinių ir du šaudymo pratimai.

Nors mūsų šauliai buvo jaunučiai, bet, reikia pasakyti, šaudymą atliko labai gerai, nes iš 180 šaulių vos vos vienas neatliko sąlygų. Visi dirbo su noru ir dideliu pasiryžimu, žinodami, kad jų darbo vaisiai greit turės pasireikšti kautynių lauke.

Ir tikrai! Prašvito gražus liepos rytas. Vos pirmieji saulės spinduliai pasveikino karių nutryptą Lietuvos žemę Obelių miestely, jau pora šimtų Lietuvos sūnų — savanorių išgirdo iš savo vado lūpų žodžius: „Vyrai! Aš pasitikrinau ir patyriau, kad jūs esate visai pasiruošę ir gerai suprantat savo pareigas. Šį vakarą, vyrai, mes privalome parodyti visai mūsų tautai, kaip Lietuvos karys moka ginti savo kraštą ir vaduoti užgrobtas žemes!

Tie vado žodžiai buvo sutikti triukšmingu „valio“! Kiekvienas, iškėlęs šautuvą rankose, lyg priešai davė savo tautai, kad žiaurusis priešas — bolševikas susilauks to, ko jis tikrai nusipelnė.

Griausmingas valio nuskambėjo Obelių apylinkės laukais. Vadas paaikškino uždavinį ir įsakė ruoštis žygin. Liepos mėnesio 5 dieną, apie 15 val., mūsų dalys išėjo iš Obelių miestelio ir traukėsi fronto link.

Apie 18 val. vakaro pasiekėm Šapelių stotį. Čia radome kitokią vaizdą. Stotis ir kaimas buvo apraizgyti nuo karo palikusiais apkasais. Apkasuose gyveno mūsų broliai — savanoriai, kurie linksmiai mus sveikino kaip atvykusius talkon. Ilgai džiaugtis neteko. Buvo me sušaukti pas vadą, ir jis davė smulkių nurodymų: „Bolševikai, — kalbėjo vadas, — randasi Aningofo dvare, keturi kilometrai nuo Šapelių. Mūsų uždavinys pulti bolševikus šį vakarą, paimti Aningofo dvarą“.

Uždavinys buvo trumpas, bet mums jo užteko. Kiekvienam buvo aišku, kur randasi priešas, ko

jis nori ir ko nori mūsų viršininkai.

Laukėm įsakymo pradėti puolimą. 21 val. pasigirdo pirmi šautuvų ir kulkosvaidžių šūviai. Saulė, padariusi savo dienos kelionę, vėl

Bataliono štabas fronte.

artėjo prie žemės, o 'Aningofo laukuose liejosi karštas kraujas už Lietuvos žemę. Šautuvai ir kulkosvaidžiai virė. Šimtai išleistų kulku draskė Aningofo laukus, sukeldavo dulkių debesis, kurie pavėjui skrido prieš linkui.

Mūsų dalys pamažu artėjo prie dvaro, o įbauginti bolševikai nerimavo. Apie 22 val. 30 minučių Aningofo dvaras buvo apsuptas. Ginklų garsai ir džiaugsmingas, pilnas laimėjimo „valio“ draskė bolševikų jausmus. Dar pusė valandos, ir pasigirdo šauksmai: „Aningofas mūsų“!

Džiaugsmas pervėrė kiekvieno savanorio krūtinę, o nuliūdimas ir baimė slėgė besitraukiančius bolševikus. Bolševikų išplėstas Aningofo dvaras liko mūsų rankose. Tai buvo pirmas mūsų laimėjimas.

Sutemo... Ramūs gyventojai po dienos darbų davė savo kūnui poilsį, bet Aningofo laukuose to nesimatė. Nakties tyloje šlamėjo mūsų kастuvėliai, nes rengėmės sau apkasus. Linksmi, nejausdami nuovargio kariai noroms ardė dvaro laukus, rengdami sau prieglaudą nakvynei — gyvenimui ir mirčiai.

Juk nė vienas negalėjo tvirtinti, ko susilauks, gulėdamas savo apkasė. Vienas gal turės čia poilsio vietą, kitas gal paleis į nedėkingą priešą kulka, trečias gal liks čia amžinai ilsėtis. Tokia tuomet buvo mūsų dalia.

Ligi liepos mėn. 6 dienos ryto niekas pas mus iš „tavorščių“ nesirodė į svečius. Mūsų žvalgai per

visą mielą naktele nedavė „tavorščiams“ ramumo. Išaušus sužinojome iš savo žvalgų, kad bolševikai yra įsitvirtinę Eglaitės miestelio apylinkėse ir pasiryžę toliau nesitraukti. Visą dieną leidom jiems ilsėtis. Tiesą pasakius, ir mums buvo malonu nuplauti savo kūną Aningofo tvenkiniuose.

Sulaukėm vakaro. Mūsų poilsis tapo įkyrus. Pradėjom nerimauti, kad mūsų ginklų vamzdžiai jau 18 valandų kaip ataušo. Kaskart pradėjo kilti noras vėl juos sušildyti, o kerštas bolševikams reikalavo kraujo, — kraujo, kurs buvo užmokestis už šeiminkavimą Lietuvoje.

Tos pat dienos pavakarėj gavome įsakymą vykti į savo parengtą nakvynei vietą.

Apkasai buvo tylūs. Juose sėdėjo mūsų sekėjai, kurie atidžiai sekė bolševikų veiksmus priešaky. Atvykom mes. Pirmuosius paleidom pailsėti, o mes užėmėm savo vietas. Gulėm į tuos pačius apkasus, kuriuos vakar naktį sau rengėm. Čia išgulėjom ligi 1 val. ryto.

Liepos mėn. 7 d. ryto gavome kitą uždavinį. Reikia tuojau pasi-

ruošti naujam puolimui. Mūsų daliai buvo įsakyta tuojau užimti Eglaitės miestelį. Nors aiškiai žinojom, kad bolševikų ten triskart daugiau, bet geros prieigos ir pasi-

mus pačius kovotojus. Eglaitės apylinkėse buvo daug milžiniškų apkasų ir įvairių kliūčių, pasilikusių dar nuo didžiojo karo. Šie visi pastatai vietomis mums padėdavo,

pradėjo stebinti, kodėl bolševikai nemano su mumis pasisveikinti. Mūsų grandinė traukia artyn ir artyn prie Eglaitės. Pasirodė galų gale Eglaitės gatvės. Kur-ne-kur matėsi praslenkant išsigandęs miesto gyventojas. Mes likom neramūs. Eglaitės miestas čia pat, bet nei prieš, nei aiškesnių vado nurodymų negalima sulaukti. Dar valandėlė, ir pirmosios mūsų grandinės slinko Eglaitės gatvėmis. Čia pasigirdo vado komanda: „Valio“! Sulyg tuo šūkiu visa grandinė, kaip vienas karys, blizgančiais saulėje durtuvais pasiskleidė Eglaitės miestelio gatvėmis. Apie 6 val. ryto Eglaitės miestelis liko mūsų, bet slinkti toliau — stop. Bolševikai, matyti, tyčia neapsirinko pozicijų pačiam miestelyje, o įsitvirtino senuose rusų apkasuose už miestelio. Praėjus Eglaitę, teko pasisveikinti su įsitvirtinusiomis bolševikais pozicijoje. Pasisveikinimas toks buvo malonus, kad mūsų grandinė buvo priversta susilaikyti ir apsikasti vietoj. Čia prasidėjo „pusryčiai“. Šautuvai ir kulkosvaizdžiai iš abiejų pusių meiliai šnekučiavosi iki 11 valandos. Per tokį laiką iš mūsų grandinės išėjo aštuoni žmonės, kurie buvo sužeisti. Besikaudami, visai negalvodami apie pietus, kurie, žinoma, labai buvo pravartūs, gavome žinių, kad 12 val. atvyksta mums talkon baltgudžių batalionas. Vos žinia aplėkė mūsų grandines, tuojau dešiniajame mūsų sparne pasirodė baltgudžiai.

„Valio“! šaukdami baltgudžiai, „valio“! šaukdami mes, sulaukę

Vieta netoli Eglaitės stoties, kur 1919 m. ėjo kautynės su bolševikais. Kur matyt krūžius, palaidotas mūsų kareivis.

ryžimas leido tą uždavinį atlikti. Bolševikus pasiryžom pulti netikėtai. 2 val. ryto mūsų dalys paliko Aningofo apkasus, betraudamos Eglaitės link. Eglaitėje, iš patirtų žinių, priešas mūsų laukė nuo vakar dienos. Slinkimas Eglaitės link buvo gana sunkus. Laukai apsėti javais, apaugę krūmais, miškais ir sunkiai pereinamos pelkės. Visa tai trukdė mūsų slinkimą ir vargino

suteikdami gerų uždangų, prieglaudų, vietomis buvo kenksmingi. Bet tikslas artėjo. Be jokio didesnio iš priešų pusės pasipriešinimo slinkome Eglaitės link. Apie 4 val. ryto jau pasirodė Eglaitės geležinkelio stotis ir vandentraukis. Mūsų visų ūpas pakilo. Mes tuomet buvome nuo Eglaitės apie pusantro kilometro.

Atstumas palyginti mažas. Mus

Ir nunešė mano gabumus...

Mūsų senolių priežodis sako, koks gimei, toks ir mirsi. Dažnai taip ir būna mūsų „ašarų pakalnė“. Kas gimė boksininko gabumais, tas ir dalys kitiems antausius ir, imdamas iš kitų „gražą“, prieš gyvenimo liepto galą. Kas gimė su Parnaso mūzų apdovanotais gabumais, tas užsiaugins ilgus gaurus, užsidės „mėrikoniškus“ akinius ir rašys įvairias nelaimingosios meilės tragedijas ir pats mirs ant krūvos savo raštų, vaidindamas savo paskutiniąją tragediją... O jei, neduok Dieve, koks „smertelnas“ žmogelis, atėjęs į šį pasaulį su kurpiaus gabumais, sumanytų tapti „plunksnagraužiu“, tai tokį žmogelį reikėtų kuo greičiausiai nusiųsti į Kalvariją, nes greičiau grybai išdygs ant pečiaus, akmenis prakalbės, negu jis nors ir vieną padorų dalykėlių sukurs. O daug yra tokių kurpių, kurie stengiasi kurti poetas... Gal kas nors pasakys, kad kiekvienas žmogus yra savo likimo kalvis. Tam drąsiai spiaukite į barzdą. Tai netiesa. Kartais gal ir pasitaiko išimčių, bet tos išimtys dažnai pakreipia žmogaus gyvenimo vairą į pražūtį ir

nuneša žmogaus gabumus, lyg šuo ant uodegos. Jos dažnai padirba iš poeto šiaučių, iš boksininko — kepėjų ir t. t., o ne atvirksčiai. Taip ir įvyko su manimi, Kerpe. Mano „išminties gabumus“ nunešė tas pats šuo — išimtis — ant savo uodegos...

Išvydau šį pasaulį su visais „galvočiaus“ gabumais. „Galvočių mūza“ nepagailejo man ir didžiulės „ilgaausio galvočiaus“ makaulės su didžiuliu vidaus „inventoriumi“. Jau mano krikštamočia sakė tėvams, kad tokioj didžiulėj makaulėj slepiasi žmonijos gėrovė, įvairūs išradimai, kurie turės apversti visą pasaulį aukštyn kojom... Ir vos tik neišsipildė jos pranašavimas!

Vos tik paslėpiau savo blauzdas kelnaitėse, tuoj pradėjau lankyti mokyklą. Mokykloje jau pradėjo reikštis mano pirmieji „galvotumo“ požymiai. Čia greit užsitarnavau „ilgaausio galvočiaus“ titulą. Tai laimėti man buvo vieni juokai! Vieną kartą paklausė mane mokytojas: „Kerpe, pasakyk man, kiek bus, jei iš keturių atimsim keturius“. Aš tylėjau, nes nesiti-

padėjėjų, puolėme prieš apkasus. Kerštas dėl savo brolių, baimė ne- tekti savo gyvybės verste vertė (kitas gal pirmą sykį savo gyvenime) pavartoti durtuvą. Nėra laiko galvoti, nėra žodžių, kas sušvelnintų sužvėrėjusius jausmus. Liko tik viena — žūti ar laimėti. Ginklų žvangėjimas, tolimi reti šūviai, skausmingi vaitojimai kritusiųjų privertė bolševikus apleisti savo pozicijas.

Antras mūsų laimėjimas, antras mūsų džiaugsmas, kurs davė pasiryžimo ir ištvermės tęsti puolimą. Bolševikai paliko ginklus, paliko savo sužeistuosius. (B. d.).

Mūšos Šlaitas.

Žiemos karo veiksmai.

Kačiauama ne tik vasarą, bet ir žiemą. Žiemos karo veiksmai žymiai skiriasi nuo vasaros. Jeigu kariuomenė neparuošta prie tokių veiksmų, tai ji brangiai už tą užmoka karo metu.

Iškritęs sniegas, pusės metro storumo, kariuomenės manevravimą jau daro sunkesnę, o žema temperatūra, sniego pūgos, darganos dienos dar daugiau apsunkina visus, be išimties, ginklų rūšių veiksmus. Todėl žiemos laikas yra sunkiausias karo veiksmams, ir šie sunkumai didėja su operacijos dydžiu; kuo didesnės jėgos dalyvauja žiemos karo veiksmuose, tuo sunkiau juos įvykdyti.

Kurios gi žiemos veiksmų ypatybės?

Mes, Lietuvos gyventojai, esam pripratę prie šalčio ir gilios žie-

mos. Tačiau — vienas dalykas pakęsti šaltį, ir kas kita — šalčių metu vykdyti karo veiksmus. Žiemą kariuomenė turi nuostolių ne tik nuo priešų ginklo, bet ir nuo šalčio. Vaizdingumo dėliai patieksime vieną tokį įvykį iš žiemos veiksmų didžiojo karo metu.

1915 m. gruodžio mėn. vienam rusų grenaderių pulkui buvo įsakyta atlikti žvalgymą ir sugauti belaisvių. Tam tikslui buvo suformuota rinktinė iš 6 kuopų, 2 kulkosvaidžių būrių ir 2 komandų — žvalgų ir vielos piaustytojų. Iš viso rinktinė sudarė 700 žmonių. Užpuolimui buvo parinktas vienas vokiečių užimtas baras. Gruodžio mėn. 13 ir 14 d. d. buvo didelė pūga, todėl rinktinės vadas nutarė pulti gruodžio 15 d. naktį.

Susprogdintas tiltas per Dauguvą ties Daugpiliu, kur 1919 m. ėjo smarkios lietuvių kautynės su bolševikais.

kėjau tokio lengvo uždavinio. Mokytojas norėjo man padėti: „Jei jūs turėsite keturias slyvas ir jas suvalgėte, tai kiek tuomet liko“. Aš čia jau greit susigriebiau ir atsakiau: „Tik keturi branduoliai, nes aš jų negaliu praryti“... Mokytojas pakraipė galvą ir atsakė: „Tu esi „ilgaausis galvočius“... Nuo to laiko ir nešiojau draugų tarpe tą titulą. Daug dar aš parodžiau savo „gabumų“ mokytojui. Pagaliau už juos mokytojas mane apdovanojo pasiūlyjimu palikti mokyklos suolą ir eit šunims šėko piau. Aš greit tą pasiūlymą priėmiau, nes jaučiau, kad mokykla yra per menka įstaiga mano „gabumams“ reikštis. Tėvas taip pat man pridėjo „beržinės košės“ ir „sėdimąją“, nes jis mažai įvertino mano „gabumus“...

Prabėgo keletas metų ir aš atvykau į kariuomenę. Čia vėl, lyg taukai vandeny, išplaukė aikštėn mano „galvotumas“. Kartą, per statutų pamoką, klausia manęs vadas: „Eilini Kerpe, pasakyk man, ar galima, sargybos pareigas einant, miegoti?“ „Galima, tamsta vade, tik tuomet, kai viršininkai nemato“, — drąsiai atsakiau. Už tą „gudrų“ atsakymą gavau „dovanų“ valandą „padžiointi“ šautuvą. Su skaudančia širdimi priėmiau tą „dovaną“ ir pasiryžau žūt būt nuste-

binti ne tik savo draugus, vadą, bet ir visą šį pasaulį savo galvotumu. Tik ieškojau progos.

Pagaliau prašvito man laimingoji dienele. Tai buvo penktadienis. Vartau naują „Kario“ numerį ir randu jame galvosūkį, kuriame minima mano, Kerpės, gabumai. Na, manau, jei jau kiti pradėjo apie mane rašyti, tai aš pats daug geriau apie save parašysiu. Nustebo ir apmirė iš nustebimo visos mano blusos, išgirdusios tą mano nusprendimą...

Greit griebiau popierio lapą, išrausiau iš savo dėžutės plunksnakotį, pasiskoliniau iš draugo rašalo ir ėmiaus darbo. Prakaito upeliai vagojo mano kakta, plunksna darkė popieri, o makaulėj mintys šoko lokstrotą. Sukurti keletą galvosūkių, nors ir pačiam galvočiui, ne juokai! Tai ne bulbių skutimas. Sėdžiu ir galvoju, gal jau seniai reikėjo spiauti į savo gabumus, bet kažin koks kitas balsas slapta kužda: „Neleisk savo gabumams pelėti makaulėj, paleisk juos į pasaulį. Visus nustebinsi ir laimėsi“. Nutariu tęsti kovą iki galo...

Vis sėdžiu, bet joks galvosūkis nemano krapštytis iš makaulės į popieri. Nejaugi imsiu mįslės rašyti, kurias žino kiekvienas piemenėlis ir kaimo bobutės.

Gruodžio 14 d. 23 val., nežiūrįnt smarkaus pustymo, rinktinė išėjo atlikti uždavinį. Eiti teko per pelkes, kurios buvo aptrauktos plonu ledo sluoksniu. Kareiviai, lauždami ledą, pasinerdavo vandėnin, o išeidami iš jo, prie 14° šalčio, ėjo toliau su ledo gabalais ant kojų. 24 val. pustymas aprimo, pasirodė mėnulis, ir rinktinė atsidūrė netoli priešo. Vokiečiai paleido artilerijos ir kulkosvaidžių ugnį. Apsikasti nebuvo galima, nes žemė buvo išalusi daugiau kaip 1/4 mtr. Gruodžio 15 d. 3 val. rinktinė pradėjo trauktis ir 5 val. 30 min. grįžo į savo seną vietą. Rinktinės nuostoliai pasirodė tokie: 41 žm. buvo nukautas, 182 žm. sužeisti, 150 žm. smarkiai nušalę, ir beveik visi žygio dalyviai buvo lengvai apšalę.

Žiemos įtaka įvairioms ginklo rūšims. Pėstininkai. Ši ginklo rūšis visada be jokių kliūčių atliks kiekvieną kovos uždavinį. Pėstininkai, esant giliam sniegui, gali žygiuoti greitumu 1,5 ir daugiausia 2 klm. per valandą. Dienos žygis, atliekamas be trukdymų iš priešo pusės, nepralenkia 15 klm., ir daugiausia — 20 klm. su sąlyga, kad priešakinės dalys kiekvieną valandą keičiamos.

Kavalerija. Kavalerijos veiksmai prie gilaus sniego labai susiaurinti. Kavalerija nustoja svarbiausios savo ypatybės — judrumo. Kavalerija žygiuoti žiemą gali tik keliais ir voromis po vieną ar po du. Kautynėse, kai gilus sniegas, kavalerija pasidaro visai neveikli ir gali būti panaudota tik

ordonansiniai tarnybai fronto užpakaly. Be to, kavalerija reikalauja didelio kiekio dengtų trobesių arkliams; tokių trobesių galima rasti tik labai dideliose gyvenamose vietose.

Artilerija žiemą taip pat labai daug nustoja savo veiksmuose. Keliais juda labai lėtai ir su dideliu vargu. Manevruoti, jei pabūklai ant ratų, giliame sniege gali labai dideliu fizišku arklių įtempimu ir nepaprastai lėtai. Dalykas kiek pagerėja, kai medžiaginės dalys pastatomos ant tam tikrų rogių, bet ir tas tik palengvina persikėlimus keliais.

Aviacija. Žiemą yra blogas metų laikas palankiam aviacijos darbui. Žiemos temperatūra, kuri žymiai žemesnė kautynių aukštumoj, apsunkina lakūnų darbą; priemonės, saugojančios lakūno veidą nuo nušalimo, jį varžo, o žvalgiui sumažina akiratį. Normalus vasaros dienos laikas žiemą žymiai trumpesnis. Minėtos sąlygos (šaltis ir kit.) labai apsunkina mechanikų darbą aerodrome, kurie nušala sau rankas, nes visa eilė darbų su smulkiomis motoro dalimis reikalauja nuimti pirštines. Darbas dar pasunkėja, kai veikimo vietoj nėra nei angarų nei palapinių lėktuvams sutalpinti, ir dirbti tenka atvirame ore. Varikliams užvesti reikalingas iš anksto paruoštas karštas vanduo. Tepalas greit sukietėja. Radiatoriai reikalauja ypatingos priežiūros. Pūgos daro aviacijos darbą negalimą; žemas debesuotumas, rūkai taip pat žymiai mažina aviacijos veikimą žiemą.

Tačiau aviacijos reikšmė ir žiemos metu karo veiksmuose labai didelė.

Ryšiai. Ryšių tarnybos žiemos metu patenka į labai sunkias sąlygas. Visi ryšių būdai žiemos karo veiksmuose pritaikomi, bet ypatingo dėmesio kreipiama į tas ryšių priemones, kurios nesurištos su linijų tiesimu. Tokiomis priemonėmis bus radiotelegrafas ir telefonas ir šviesos signalizacija naktį, ir dienos signalizacija — vėliavėlėmis. Žiemą tenka skaitytis ir su tuo, kad gali aparatuose elementai sušalti.

Šarvuotos jėgos ir autotransportas. Šios priemonės mažiausiai pritaikintos žiemos metui. Gal ateity, pritaikinus šioms priemonėms autoroges, jos bus plačiai naudojamos žiemą, bet tas dalykas yra tobulinimo laipsny, todėl apie tai kalbėti dabar anksti.

Ginklai ir žiema. Šaltis atsiliepia ir ginklams. Prie 20 — 25 laipsnių šalčio užšala vanduo kulkosvaidžio aušintuve. Tuomet vanduo tenka maišyti pusiau su glicerinu arba spiritu; smarkiau šalant, glicerino įmaišyti reikalinga dar daugiau, jei temperatūra krenta iki 40°, neužšala aušintuve tik grynas glicerinas arba spiritas. Tepalas prie 35° sukietėja, ir ginklai (kulkosvaidžiai ir šautuvai) nustoja veikę; šautuve dūziklis prišala prie spyruoklės. Be to, kovotojus labai varžo šilti rūbai, ypač pirštines. Visa tai labai atsiliepia šaudymo greičiui ir taiklumui.

Gėda man būtų apie jas rašyti. Reikia ko nors rimtesnio. Ieškau išeities. Gal, sakau, galvosūkiams paimti keletą kariškų posakių. Pavyzdžiui, imsiu ir sukursiu: „geras karys tau, lenke, ateity gerai įkrės į kelnes!“, arba: „lenke, brangiai užmokėsi už daromas mums skriaudas, nustos net ir savo žipono!“, bet rimtai pagalvojus ir jie neišeina.

Ilgai varčiau savo „išminties“ pilnus smegenis, nugraūžiau pusę plunksnakočio, pribraižiau kelis prašymo lapus, bet vis tik neišspaudžiau jokio galvosūkio.

Pagaliau nutariau imti galvosūkiams medžiaga iš savo jaunystės gyvenimo. Čia jau man pasisekė. Parašiau keletą mokyklos uždavinių pobūdžio galvosūkių. Parašęs po jais savo garbingą ir seną Kerpės pavardę ir juos patalpinęs į voka, prilipdęs dar prie jo pašto ženklą, pasiunčiau „Kario“ redakcijai.

Įdomiausi galvosūkiiai. Niekas tokių nebūtų išgalvojęs. Ir vis tai mano „išminties“ gabumų dėka, galvojau, grįždamas iš pašto į kareivines. Čia mane pasitiko viršila ir apdovanojo dviem valandėlėm „džiovinti“ šautuvą, nes aš, bekurdamas galvosūkius, buvau užmiršęs savo pareigas. Bet ką tai reiškė prieš

būsimą pagarbą, kurią man suteiks redakcija ir „Kario“ skaitytojai, spręsdami mano įdomius galvosūkius. Vėliau jau kursiu ne galvosūkius, bet žymius išradimus... Atlikau bausmę ir nekantriai laukiau „Kario“. Atėjo jo naujas numeris, bet jame dar nieko neradau. Matyt, redakcija negali jais atsidžiaugti ir todėl dar jų spaudon neduoda, galvojau. Kitą savaitę griebiau naują „Kari“. Galvosūkių nėra... Verčiau antrą kartą, dabar akys krenta į „Redakcijos atsakymus“. Ten parašyta: „Eiliniui Kerpei. Jūsų galvosūkiiai uždavinių pobūdžio. Jie mums netinka. Tokių prašau nesuntinėti“. Išsižiojau ir sustingau vietoj.

Tik po valandėlės atsipeikėjau ir ėmiau nagrinėti visas priežastis, kurios taip sutrukdė mano svajonėms išsipildyti. Pirmiausia, manau, gal būt redakcija pavydėjo man tų „garbės laurų“, kuriais būtų mane apdovanoję skaitytojai, ir todėl mano garbinguosius galvosūkius su mano auksinėmis svajonėmis palaidojo redakcijos krepšy... O svarbiausia priežastis, tur būt, kad aš esu likimo auka ir todėl tas likimas nunešė mano „išminties perlus“ lyg šuo ant uodegos... Gimiau galvočium, bet likimas nori, kad mirčiau nežinomas. Prieš vėją sunku papūsti... P. S i d a s.

Šaltis mažina ir kulkos lėkimo tolį. Tiesa, 1000 metrų atstume kulkos lėkimo tolis sumažėja nežymiai, bet 2000 metrų tolimoj aiškiai mažėja. Šaudant 3000 mtr. atstumoj, kulkos lėkimo tolis mažėja dukart. Tokiu būdu, kulkosvaidininkams, šaudant daugiau kaip 2000 mtr. tolimoj, reikia apskaičiuoti ir atitinkamai didinti taikiklį.

Prie 14 — 15° šalčio žemė užšala beveik iki 1/2 metro, o prie didesnio šalčio — giliau. Apsikasti tokiam paviršiu nepaprastai sunku. Tokiais atsitikimais reikalingos kaplevedegės (kirkos) ir dalbos. Mažu kastuvėliu dirbti visai neįmanoma. Dideliu pionierių kastuvu tokioj žemėj dirbti tris — keturis kart sunkiau, negu molinėj. Tuomet apkasai tenka daryti iš sniego. Kartais šaltis net padeda: jis sukausto upes, pelkes ir ežerus. Ten, kur pavasarį ir vasarą negalima praeiti, žiemą kitą kartą galima pergabenti net ir artileriją.

Taigi, žiemą mes susitinkame su šiais sunkumais: kovotojai dažnai nušala, atsisako veikti ginklai ir mažėja jų greitis bei taiklumas, sušalusi žemė neleidžia greit apsikasti, todėl apkasus reikia mokėti daryti iš sniego. Nepereinamos vasarą upės, pelkės ir ežerai — tampa pereinami ir dėl to galimi staugūs užpuolimai.

Svarbus žiemą reiškinys yra sniegas. Žemės paviršius, padengtas sniegu, apsunkina orientavimąsi. Ten, kur vasarą lengvai galima surasti kelias ir pasižymėti krūmais, kalneliais, grioviais — to žiemą nepamatysi. Paviršius, kiek tik akys mato, žiba spiginančia baltuma. Be to, pūgos metu lengvai galima paklysti.

Sniegu užnešami visi keliai, kuriais naudojamosi vasarą; žiemą

išvažinėjami nauji, žymiai sutrumpinti, bet ir jie dažniausiai užnešami sniegu. Todėl reikia ypatingo mokėjimo pažinti vietas, kad nenukryptum nuo kelio.

Žygiuoti be kelio per gilų sniegą labai sunku. Vienintelė galimybė judėti per dirvas, laukais tik pašliūžomis. Judėjimo greitis pašliūžomis: lygiomis vietomis prie 20° šalčio — 5 klm. per valandą, per laukus su kliūtimis — 4 klm., per labai nelygias vietas — 3,5 klm., greitis mažėja, esant vėjui ar didesniai šalčiui.

Po sniegu slepiamos visokios pinklės; dažnai pelkės, ežerai, upės esti padengtos plonu ledo sluoksniu ir užpūstytos sniegu, o paviršiu kartais randasi vanduo. Visa tai sudaro, jeigu ne pavojų, tad nemalonumą.

Žiemos karo veiksmai turi dar vieną blogą ypatybę — apsunkina maskavimą. Baltame sniego lauke matomos tamsios ir pilkos dėmės. Milinė, kuri vasarą tarp žaliuynų maskuoja kovotoją, žiemą ji demaskuoja (išduoda); žiemos keliai ir takai ryškiai išsiskiria savo tamsia spalva; miškai ir krūmai, kurie vasarą puikiai užmaskuoja net gana didelius kariuomenės vienetus, žiemą, nukritus lapams, gerai atidengia iš oro. Todėl spygliuotas miškas darosi geresnė maskavimosi priemonė.

Žiemą galimi šie maskavimo būdai. Naturalios priemonės — dar ganuotos dienos, pūgos, šlapiose vietose tiršti rūkai, žemas debesuotumas (pridengia nuo aviacijos akių), spygliuotas miškas ir t. t. Iš dirbtinių maskavimo būdų didelės praktiškos reikšmės turi balti apsiaustai. Patyrimai parodė, kad baltieji apsiaustai davė labai gerų rezultatų mažomis dalimis veikiant, ypač naktį. Pastebėta, kad

Kamuflezuotas apsiaustas.

kovotojas, apsirengęs miline ir gulį ant sniego, gerai matomas iš 1500 mtr., o tas pats kovotojas baltu apsiaustu pastebimas tik iš 100 mtr., o didesnėj atstumoj jis tampa beveik nepastebimas. Tačiau reikia atminti, kad kovotojas, baltu apsiaustu apsivilkęs ir nepridengęs batų ir kitų tamsių savo šarvuotės dėmių, tampa matomas jau iš 2000 mtr. Tokiu būdu baltas apsiaustas yra puiki maskavimosi priemonė sniege. Bet tas pats apsiaustas netinka miško ir trobesių vietose, nes baltos dėmės ryškiai išsiskiria tarp tamsios daiktų spalvos (medžių, krūmų, trobesių ir t. t.). Tokiais atsitikimais užtenka milinės, nes milinė mažiau pastebima, net iš 600 mtr. kovotojas visai nematomas. Dar yra vadinamieji kamuflezuoti apsiaustai (dažyti dėmėmis). Jie reikalingi ten, kur sniegas gerai nepadengia visos žemės, palikdamas juodas dėmes. Naktį žmogus tokiu apsiaustu nepastebimas net iš 100 mtr.

Žiemą labai sunku maskuoti sunkieji kulkosvaidžiai. Vienintelis bū-

Žvalgomasis patulius moderniškai pasiruošęs žvalgybon.

das maskuoti, tai baltasis muslinas (retai austa medžiaga). Tiesa, ši medžiaga neblogai maskuoja kulkosvaidį, bet apsunkina darbą prie jo ir reikia saugoti, kad muslinas neužsidegtų nuo įkaitintų kulkosvaidžio dalių. Stambūs daiktai, kaip pabūklai, šovinių dėžės ir kt., labai sunku tinkamai užmaskuoti. Buvo bandyta maskuoti nudažant juos baltomis spalvomis, bet šis būdas teigiamų rezultatų nedavė, nes pabūklas po kelių šūvių vistiek pasidarydavo juodas (ypač pabūklo vamzdis), nes dažai įkaite nukrisdavo. Ir kiti daiktai greit iš baltų pavirsdavo „murzinais“.

Kas reikia mokėti ir žinoti žvalgui dirbant žiemos sąlygose?

Kaip jau minėjome, žiemą žemės paviršius ir aplinkuma kinta. Jeigu kur nors „kišti nosį“, neišžvalgus vietos, tai tikriausiai pakliūsi neten, kur norėjai. Todėl žiemą vietos žvalgymui teikiama didesnė reikšmė, negu vasarą.

Žvalgyba turi būti atliekama greit, o žiemą, kaip mes dabar žinom, judėjimo greitis sumažėja. Vienintelė išeitis — susisiekti pašliūžomis. Vadinasi, žvalgas, visų pirma, turi mokėti gerai — meniškai

kai čiuožti. Jis privalo mokėti ne tik greit čiuožti lygia vieta, bet kartu kopti ir į kalnus, nusileisti nuo jų, daryti staigius pasisukimus ir šuolius, vaikščioti su ramsčiais ir be jų. Žodžiu, žvalgas pašliūžomis turi bėgioti, kaip zuikis.

Patį geriausią orientavimuisi priemonę yra kompasas. Bet kompasas gali sugesti, pasimesti. Tokiais atsitikimais patartina šie orientavimosi būdai.

Jeigu dangus žvaigždėtas, tai pasaulio šalys galima nustatyti iš žvaigždžių. Dieną, jei šviečia saulė — pagal laikrodį. Svarbu dar žinoti, kad medžių žievė iš pietų pusės apsidengia plono ledo sluoksniu, o ant trobesių ledo žvakutės esti tik pietų pusėje.

Žvalgui reikia dar žinoti kai kuriuos požymius, žvalgant žiemos metu. Kai sniego 30 cm. gilumo, kavalerija beveik negali veikti nenuspėstinus. Jeigu sniego yra apie 40 — 50 cm., tai pėstininkai gali veikti ant pašliūžų, o artilerija ir gurguolės gali judėti tik ant rogučių arba specialiai pritaisytų pavažų. Šarvuoti automobiliai giliam sniege judėti visai negali, o tankai gali judėti ir be kelių, jeigu

sniego gilumas leidžia, bet jų greitis žymiai sumažėja. Ledas iki 9 cm. storumo išlaiko atskirus žmones, einančius vorele 2 mt. distancijoj; 13 cm. ledas išlaiko raitininkus, lengvuosius pabūklus ir vežimus; 16 cm. — gali žygiuoti pėstininkai voromis, kavalerija paprasta žygio tvarka ir lengvieji pabūklai kartu su priekabomis; 20 cm. ledas išlaiko lauko pabūklus su priekabomis ir arkliais; 30 cm. ir daugiau — pačius didžiuosius sunkumus, bet jeigu jie juda nelabai greit.

Pagalčiau, žvalgant žiemą reikia atminti, kad žiema kariuomenės dalis verčia dažniau sustoti apgyventose vietose, todėl dažniausiai žvalgymą teks atlikti gyvenamose vietose. Be vietinių gyventojų apklausinėjimų, reikia stropiai apžiūrėti butus, kur buvo sustojęs priešas. Tirstai apgyventose ir prieš apleistose vietose galima rasti įvairių pamestų dokumentų, užrašų ir t. t. Visa tai suteiks mums vertingų žinių. (Žiūr. „Kario“ 1931 m. 4 — 7 nr. str. — „Pašnekesiai apie karišką pastabumą“).

(B. d.).

Gražioji knyga.

Mes, „Kario“ skaitytojai, jau gavome savo žurnalo 1931 m. 52 numerius.

Kaip visi kiti, taip ir praeitį metų, nusinešę į praeitį be galo daug mūsų gražutės tautos sielos turtų, džiaugsmo, laimėjimų ir net liūdesio.

Daugelis to tautos džiaugsmo bei liūdesio yra užrašyta į mūsų literatūros bei istorijos puslapius. Ir tuo jie yra puikiai apsaugoti nuo išnykimo ir užsimiršimo.

Dabar, einant prie šio straipsnelio temos, tenka pripažinti, kad už vis vaizdingiausiai tas viskas užrašyta 1931 m. „Kario“ 52 numeriuose. Todėl šie „Kario“ numeriai yra kuklus praeities veidrodys.

Tenka pasakyti ir tai, kad ši vaizdingą praeities atsispindėjimo veidrodi, arba minimus „Kario“ 52 nr., mes gavome atskirais nr. nr. Jie tokioj padėty būtų tas pat, kaip veidrodys be rėmų, kuris nuo mažo krestelėjimo galėtų į gabalėlius subirėti. Atskirais numeriais jie nejučiomis gali išsisklaidyti, pranykti.

Kad šito neįvyktų, „Kario“ nr. nr. prašyte prašosi juos įrišti į gražią kietais viršais knygą. O už tai ji tada su pasigėrėjimu, lyg koks gražių ir malonių praeities prisiminimų židyns, puoš mūsų seklyčių stalus! Ir tuo ji teiks didelio malonumo savo šeiminkui. Ši knyga turės per 1000 didžiulių puslapių.

Dabar, turint prieš save tokią didžiulę ir gražią knygą, gal ne vienam ateis į galvą mintis, kiek gi ji mums gali atsieiti. Visai menkniekis. Provincijoje, su visų jos dailiu aptaisymu, kainos tik apie 10 litų (8 litai už „Kario“ 52 nr. ir 2 lit. aptaisymas). Tuo tarpu, kai už romanų tokio

pat dydžio knygą tektų sumokėti 30 — 40 litų.

Kaip matome, ši knyga pinigų atžvilgiu už romanus net keleriopai pigesnė, o turinio atžvilgiu ji pastaruosius savo vertingumu žymiai pralenkia. Kodėl? Gi todėl, kad romanuose randame daugiausia tik vieno kurio nors rašytojo fantastiškas sielos mintis bei jo mintimis atvaizduojamus kito asmens nuotykius, kai tuo tarpu šios knygos („Kario“ komplekto) puslapiuose supakuota ryškūs mūsų karingos tautos pergyventi faktai, nuotykių ir visa gyvenimo tikrovė!

Romaną, žinoma, jo nesmerkiant, kartą perskaičius, antrą kartą jis tam pačiam skaitytojui jau yra lyg nebeįdomus, nuostoja savo pirmąją vertės. „Kario“ knyga visai priešingai. Nors mes, „Kario“ skaitytojai, jau ją esame ligi paskutinio straipsnelio perskaite, bet ji vis būna įdomi ir vertinga. Nesėstanti.

Ilgį žiemos vakarai. Šventadieniai. Nuobodu būna. Atsiverti puslapį po puslapio ir skaitai įdomius straipsnelius, eilėraščius ir kit. Bematant prisimeni nuotykingą praeitį. Malonu pasidaro sieloje. Pradedi gyventi gražiu pasiryžimu kitiems gerą daryti. Pajunti savo sieloj karingumo jausmą! Dingsta noras kortomis palošti, neprašytiems blaškytis per kalnus po „didvyriškas“ vakaruškas ir t. t.

Kadangi ši knyga parašyta per 400 įvairių „Kario“ bendradarbių, tai, savime aišku, kad jos ir turinys bus labai įvairus ir įdomus. Jos puslapiuose supakuota didžiuliai energingų „Kario“ bendradarbių sielų turtai. Joje galima rasti visko, ko tik būtų reikalinga

kiekvieno jaunuolio besiblaškanti siela. Galima rasti dailios poezijos, gražios beletristikos, feljetonų, švietimo ir mokslo straipsnių ir t. t.

Ypač šioj knygoj gali rasti daug gražios ir nesėstančios medžiagos įvairių istoriškų ir kitų paskaitų mėgėjai — prelegentai, labiausiai šauliai.

Knyga gausiai paveiksluota. Vaizdeliai kukliai pritaikyti prie straipsnių turinio. Tai sudaro lyg savotišką „Kario“ sielos fotografiją. Vaizdeliai gana originališkai atvaizduoja tikrąjį mūsų kariuomenės gyvenimą.

„Kuprinės pabirose“ surikiuoti stiprūs juokai, eiliuoti feljetonai, karikatūros ir kitos linksmos prašmatnybės, kurios išjudina net ir didžiausiu nusiminimu apkerpėjusį žmogelį. Jam jos suteikia sveiko juoko.

Aš panašių knygų („Kario“ komplektų) turiu susidaręs jau bent tris.

Ši gražioji „Kario“ komplektų knyga turėtų rasti pas kiekvieną susipratusių lietuvių jaunuoli, ypač pas atsargos kari, savanorį kūrėją, šaulį ir kit. Šią knygą kiekvienam yra lengva įsigyti. Todėl ją gali įsigyti net daugelis ir tų, kurie 1931 m. nėra „Kario“ skaite. Pastarieji, norėdami įsigyti šiai knygai pereitų metų visus „Kario“ numerius, gali prašyti „Kario“ redakcijos, kad apdėtu mokesčiu atsiųstų. Redakcija visų prašymus bematant patenkins. Todėl belieka tik tuo pasirūpinti. Tam dabar pats geriausias laikas.

Jeigu kurie norėtų, kad ši knyga dar plačiau būtų skaitoma, gali ją paaukoti kultūringų organizacijų bibliotekoms — skaitykloms. Tai būtų atsiektas nepaprastai gražus kariškos literatūros platinimo tikslas.

B. Girčys.

Mes — aviacijos svečiai.

(Ekskursijos išpūdžiai).

Žinia, kad rengiam ekskursiją į aviaciją, nepaprastai greitai išsiplatino po mokyklą. Sargas dar nespėjo iškabinti skelbimo, kai jau visi žinojo kurią valandą pasijudinsim iš mokyklos.

medžio, ir jas maždaug apipiauna. Paskui viską suklijuoja geriausios rūšies klijais ir visa tai kuriam laikui išspraudžia į milžinišką presą. Kai klijų masė sutraukia lenteles, jas išima ir tada pamažu pradeda

su aštriais skustukais apdirbti. Be to, visą laiką ant ašies tikrina propelerio pusiausvirą.

Visa eilė padarytų, meistriškai nulakuotų propelerių guli lentynoje.

Štai kitam skyriuj dirba iš uosio visą eilę lėktuvų pašliužų. Aviacija ir žiemą nesnaudžia.

Dirbtuvės viduryj dirba milžinišką „Anbo IV“. Meisteris atsargiai tikrina uodegos lygiagretumą. Ne tik centimetras, bet kartais ir milimetras turi reikšmės visam lėktuvui.

Štai mašinų skyrius.

Duzgia moderniškos apdirbimo staklės, kaukši plaktukai, ritmiškai sukasi mašina.

Daugybė brangių mašinų. Neveltui lenkų spauda sakė, kad mūsų aviacijos dirbtuvės įrengtos labai gerai.

Aplankėme ir medžiagų atsparumų laboratoriją ir modernišką braižyklą, skyrių, kur celonu aptepa drobines dalis.

Tiesa, dar truputį apie celoną.

Sparnas sudarytas iš tam tikros tuščiavidurių faneros rėmų formos. Rėmai kitas su kitu labai stipriai sujungti. Juk jie turi laikyti visą lėktuvą ir tai, kas jame yra. Ant rėmų aptempia drobę. Drobė,

Mokinių ekskursija aviacijos dirbtuvių viduje.

„Extra-fot“.

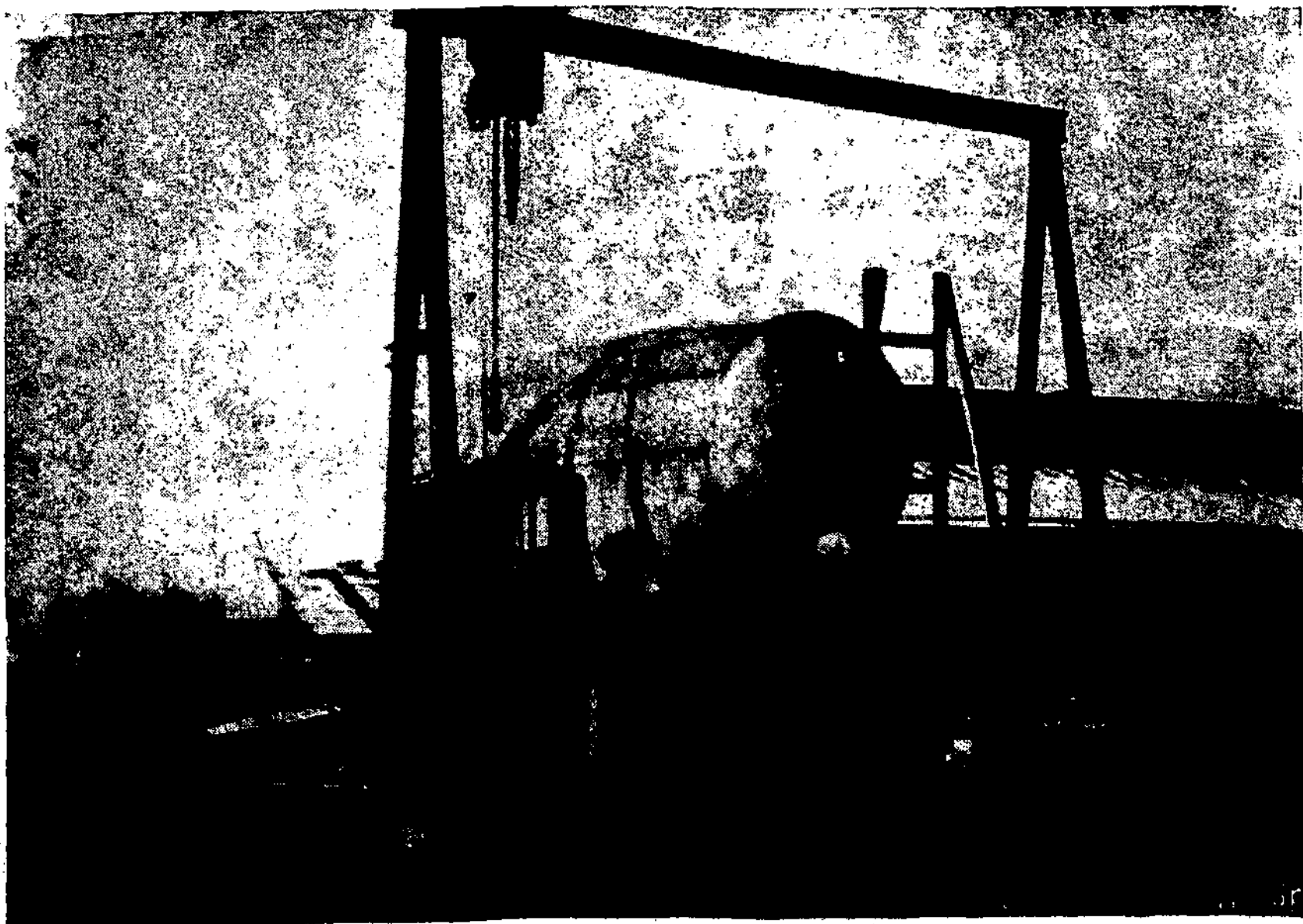
Pirmučiausia aplankėme dirbtuves. Ekskursija pasidalino į dvi grupes. Viena eina į mašinų skyrių, o kita į stalių. Žiūrime. Štai stovi du „Anbo“ tipo grobai.

— Lėktuvai jau baigti, — aiškina karininkas. — Teks tik įstatyti motorus ir aptraukti. — Įdomu apžiūrėti lėktuvą, kuris visas padirbtas Lietuvoje.

— Štai, — rodo karininkas, — matote sujungimus. Jie taip padaryti, kad galima beveik su rankomis sulaužyti, o vis dėlto yra puikiausias kelių šimtų kilogramų aparatas. Lėktuvų konstruktorius turi apskaičiuot visas jėgas net mažiausios dalelytės, net mažiausio sujungimo.

— O vis dėlto, — kažin kas iš dirbtuvės darbininkų įsikiša, — su „Anbo“ nieks nebijo skristi. Tai ne senos vokiškos dėžės.

Išaiškina, kaip dirba propelerius. Paima keletą plonų pailgų lentelių, tarp kurių įmaišo ir riešuto

Aviacijos dirbtuvių bandymų kamera.

„Extra-foto“.

kaip ir kita medžiaga, geriausios rūšies. Lietuvoj jos dar nedirba.

Apdėjus drobe, ją tepa celonu. Tai tam tikras keisto kvapo rusvas tepalas. Celonu tepa tris kartus. Išdžiūdamas celonas taip stipriai sumyga atskirus drobės siūlelius, kad drobė išsitempia ant sparnų ir skamba. Celonu išdažytų sparnų lietus jau nebeįveiks.

Lauke teko pastebėti foto laboratorijas. Tai didžiulis automobilis, lyg namelis ant ratų. Laboratorija taip įtaisyta, kad žvalgas, iš viršaus padaręs nuotraukas, tuojau jas neša į laboratoriją. Čia jas išaiškina, fiksuoja, džiovinama ir gamina atvaizdą. Daugiausia už 30 minučių nuotrauka gali būti įteikta kariuomenės štabui.

Be to, buvom ir prie bandymų

kameros. Tai namas, kurio vienas galas atrodo, kaip lėktuvo priešakys. Jis gana didelis ir apdengtas balta aliuminijaus skarda. Iš tolo kai kas manė, kad cepelinas ar lėktuvas.

Bandymų kameros viduryje yra tam tikri įtaisymai — 30.000 lt. vertės. Nori išbandyti motorą arba propelerį. Tuojau pro viršų pastato motorą ir paleidžia. Viduryj prietaisai parodo apsisukimų skaičių, galingumą ir t. t.

Apžiūrėję visas dirbtuves, išėjome.

Malonu buvo atsiminti, kad visi inžinieriai ir darbininkai mielai viską aiškino, viską rodinėjo.

Iš dirbtuvių išėjome kupini geriausių atsiminimų. Dabar linksmi pasukome į aviaciją.

Prie angaro dežuruojantis kapitonas paaikšino lėkimo dėsnius, įvairius triukus ore ir kaip jie atliekami. Tuo metu nusileido skraidės ir atlikęs 2000 mtr. aukštumo tyrimus „anbukas“. Turėjom progos pasižiūrėti, kaip šaltą dieną yra apsirengę lakūnai. Ir dar lyg tyčia aplink paskraidė didelis, sunkus dvisparnis, iš angarų išvežtas pravėdyti.

Nutarėme plyš trūks vasarą surengti dar vieną ekskursiją. Gal teks laimė vienam kitam ir į orą pasikelti ir dar arčiau susipažinti su moderniškais kautynių lėktuvais. Žodžiu, ekskursija buvome labai patenkinti. Visur mus maloniai ir širdingai priėmė. Tikrai lietuviškai. S. Miliūnas.

Mūsų oro pionieriai.

Visas pasaulis seniai suprato aviacijos svarbą. Dabartis ir ateitis tik aviacijai priklauso.

Todėl nenuostabu, kad steigiami civiliai aero klubai, statomi lėktuvai, mokomi civiliai lakūnai. Visa tai taikos metu kultūrina tautą, o karo — padeda su visomis išgalėmis kariuomenei.

Rusija turi tūkstančius oro mėgėjų, Lenkija taip pat žengia žingsnis po žingsnio pirmyn. Negalime ir mes atsilikti nuo kultūringo pasaulio.

Aero klubas jau senokai įkurtas. Turi paruošęs ir kelioliką civilinių lakūnų.

Tačiau mokyti skraidyti vien tik motoru varomais lėktuvais ne visada prieinama. Ypač pas mus nėra pakankamai nei lėšų, nei lėktuvų. Čia į talką ateina bemotoriniai lėktuvai. Šiandien planeriu nusklendžia 150 kilometrų ir išsilaiko ore kelias valandas.

Lietuvoj yra jau tokių planerių. Planeris nebrangus pastatyti, nereikia ypatingų įrankių, visiems prieinamas ir nesudaro jokių sunkumų.

Lietuvoj domimasi aviacija, ypač jaunuomenė — planeriais.

Ir štai jauni mokiniai — technikai pramina kelią.

Šiomis dienomis jie steigia „Aukštesniosios Technikos mokyklos aviacijos būrelį“.

Negirdėtas dalykas, daugelis sakytų netiesa — bet faktas įvykęs.

Programa gana plati. Sulyg įstatais drausmė būrelj didelė. Tai daugiau kvepia kariškumu. Ir visi labai patenkinti.

Per žiemą bus suruošti trumpalaikiai kursai išeiti aviacijos teorijai. Jei bus galima, bus užsiimta modelizmu.

Modelizmas — statymas miniatūriškų lėktuvėlių. Tai vaikų darbas, gali kas nors sakyti. Bet prašau, ponai. Užsieny studentai užsiima tuo, ir tai turi didelės reikšmės. Statytojas skaičiuodamas gauna išpūdį, kaip panašiai daromi lėktuvai, be to, jis gali parodyti savo konstruktyvinius gabumus. Juk bet koks lėktuvas pradžioj pastatytas modeliu ir tik paskui naturalaus tipo.

Paskaitas skaitys lektorai iš mokyklos mokytojų tarpo ir iš aero klubo atsiųstų.

Pavasarij, jei sąlygos, lėšos ir pats būrelj susipratimas bus pakankamai ganėtinai, su aero klubo pagalba bus pradėta statyti vienas planeris arba avionetė.

Darbo daug, bet tikimasi jis padaryti iki galo.

Susidomėjimas aviacijos būreliu didelis, daug narių jau įsirašė ir dar daugiau įsirašys.

Steigiamame susirinkime dalyvavo ir vienas aero klubo atstovas. Jis pabrėžė, kad aero klubas visuomet duos pagalbą ar tai patarimais, ar morališkai, arba materiališkai.

Be to, ruošiamas būrelj ir knygynas, stengiamasi įsigyti reikalingos literatūros.

Darbo daug. Pasiryžimo yra. Technikai, kaip pirmieji moksleivijos oro pionieriai, duos pavyzdį kitiems.

S. Miliūnas.

Nuo tol nurimo Baltija.

Daug metų Baltija nerimo. Plakės.

O vandenys putoti krantuos taškės,

Kad svetimi užvaldė kraštą šitą,

Kad šimtai du, kaip vokietyš čia blaškos.

Ir nyko pajūryje sesių sėtos rūtos,

Lietuvis krašte jautės nelietuvis.

Taip vilkom naštą šimtmečių uždėta,

O atėjūnai džiaugės — mes pražuvę.

Praėjo viesulai didžiojo karo,

Pasaulis ėmė vėl kitaip tvarkytis.

Pakilo iš griuvėsių ir lietuvis

Savo valstybei sienų atstatyti.

O Baltija vis blaškės, nenurimo,

Kad pajūrin prancūzas lenką kviečias,

Ir žadino šalies sūnus sukilti —

Išvyt iš ten neprašytą svečią.

Ir įžygiavo mūsų narsūs vyrai

Į Klaipėdą, į miestą sentėvių statytą,

Su skambančiom dainom, su maršais —

Žiemos šaltąjį vieną rytą.

Nuo tol nurimo Baltija nerimus,

Darželiuos rūtos vėl žaliuot pradėjo.

Tik Nidoj viesulai, kartais pakilę,

Apsako buvusius šalies skriaudėjus.

B a l y s G d ž.

KARIUOMENĖS

GYVENIMAS

4 artilerijos pulkas.

Trijų Karalių vakare, p. Baniinės rūpesčiu ir iniciatyva (jau treči metai iš eilės), buvo suruošta karininkų ramovėje karininkų, liktinių viršilų, puskarininkų, civilių tarn. ir vaikų darželio vaikučiams bendra Kalėdų eglaitė ir „Kalėdų senelis“ su dovanėlėmis.

Pradedant eglutės apeigas, vaikučiai, vadovaujami darželio vedėjos, vieni būgnais, kiti skambučiais (akomp. p. Matulionienei pianu ir diriguojuojant iš pačių vaikučių tarpo Tadu Baniui), sugrojo Tautos himną ir keletą įdomių žaidimų.

Po to, grojant pulko dudų orkestrui maršą, atsilankė, ir lauktas vaikučių „Kalėdų senelis“ su dideliu dovanėlių maišu.

Po dovanėlių paskirstymo, vaikučiai su „seneliu“, kuris atnešė tiek dovanėlių, nusifotografavo, pasišnekučiavo, pažaidė keletą įdomių žaidimų ir, orkestrui užtraukus maršą, „senelis“ atsisveikino su vaikučiais.

Be to, vaikučiai, vadovaujami darželio vedėjos, prieš „senelio“ atvykimą vaidino „Snieguolės karalaite“, pašoko baletą, vaikų bokšą ir t. t.

Vėliau vaikučiai pašoko, pažaidė ir šnekučiuodami apie Kalėdų senelį linksmi išsiskirstė.

J. Paražinskas.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas.

Naujas pulko vadas. Sausio mėn. 5 d. sulaukėm naujo pulko vado gen. štab. pulk. Griganavičiaus. Minimą dieną išsiričiuojam aikštėje. 8 val. 45 min. sulaukiam pulko vėliavos su vėliavos būriu iš Panevėžio. 9 val. atvyksta l. e. pulko vado pareigas gen. štab. pulk. Tallat-Kelpša atsisveikinti su pulku. Jis, nors neilgą laiką vadovavo pulkui, tačiau buvo visų mylimas ir gerbiamas. Pasisveikinęs su pulku, pasakė trumpą atsisveikinimo kalbą, kurios kai kuriuos sakinius čia ir paminėsiu:

„Brangūs mindaugiečiai! Nors neilgai teko man su jumis būti, tačiau aš jumyse mačiau tikrus karius, vertus L. K. Mindaugo vardo. Mačiau jus ligi šiol drausmingus, linkiu jums ir toliau tokiais būti prie būsimojo mano vietoj paskirto pulko vado“.

Visas pulkas sušunka garsų valio buvusiam savo vadui, pasigirsta komanda „ramiai“ ir gen. štab. pulk. Tallat-Kelpša išvyksta iš rajono. Visų akys palydi jį, reikšdamos didžią pagarbą.

Išvykus senajam pulko vadui, atvyksta gen. št. pulk. Griganavičius. Komanda „ramiai“, gerbiam šautuvais ir orkestras groja naujam pulko vadui sutikimo maršą. Sveikinasi, pasako trumpą kalbą. Sveikindamas ir linkėdamas būti tokiais pat kariais, kokie buvo mūsų pirmtakūnai, kurie yra nusipelnę L. K. Mindaugo pulko vardą ir Vyčio kryžiaus vėliavą, primena jų karštą Tėvynės meilę ir pasiryžimą. Toliau tęsia: „Tad ir aš, paskirtas į šį garbingąjį L. K. Mindaugo pulką, dėsiu visas pastangas, kad ir jūs, grįžę į savo kampelius, būtumėt tikrai Mindaugo vardo verti kariai“. Po naujojo pulko vado kalbos buvo skundų klausinėjimas. Po klausinėjimo praėjom iškilmės maršą. Tą pačią dieną 19 val. karininkų ramovėje buvo buvusiojo pulko vado gen. št. pulk. Tallat-Kelpšos išleistuvės.

Vyr. pusk. Leipus.

Vadams pagerbti vakariene.

Sausio 9 d. ryšių b-ne buvo inspektorinis apžiūrėjimas. Bat-no karių santykiai yra labai geri ir jokių skundų nebuvo. Bendrai b-nas gerai susitvarkęs, kariai gražiai atrodo, sveiki, kariškai išlavinti ir žvalūs. Skundų klausinėjo naujas b-no vadas majoras Vitkauskas. Aikštėj išrikiuotam b-nui jis, savo naujas pareigas eiti pradėjęs, tarė trumpą sveikinimo ir linkėjimo žodį. Jis ragino karius būti vieningais, drausmingais, giliais savo specialybių žinovais, kad kiekvienu metu, kada tik tėvynė pareikalautų, būtume pasiruošę tinkamai savo pareigas atlikti — pavergtą Vilnių atvaduoti.

Tos pat dienos vakarą b-no karininkų ramovėj buvo b-no vadams pagerbti iškilminga vakariene. Pasakyta daug kalbų, išreikšta nuoširdžių linkėjimų.

Buvęs b-no vadas ats. pulk. Voicechauskas, vadovavęs mūsų b-nui nuo 1927 m. IX.1 d. (nuo 1920.IX.27 d. iki 1926.I.1 d. — elektrotechnikos bat., nuo 1926.I.1. iki 1927.IX.1. technikos pulkui), paruošė ryšių batalioną iki to, kad batalionas dabar sėkmingai stiprėja nusistovėjusia plotme ir turi tradicijų. Nuo 1920 m. iki šių dienų ats. pulk. Voicechauskas yra ilgiausiai vadovavęs mūsų srities dalims. Pirmutinis elektrotechnikos kuopos vadas buvo karininkas Petraitis (1919.VII.1 d. — VII.28 d.),

dabar lektorius aukšt. technikos mokykloj Kaune. Antrasis mokomojo elektrotechnikos b-no vadas buvo pulk. leit. Žadeikis (1919.VII.28 d. — VIII.19 d.). Trečiasis elektrotechnikos bat. vadas buvo pulk. leit. Slabšinskas (1919.IX.14 d.—1920.IX.27 d.). Kaip matyti, ryšių b-nas dabartinį savo pavadinimą neseniai teigė.

Kartu su b-no vadų pasikeitimu, ir daugiau atmainų b-ne įvyko: b-no švietimo vadovu naujai paskirtas kap. Matelis, II telegr. telef. kuopos vadu paskirtas kap. Purtokas. J-tis.

7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas.

Ziemos šventėj. Pr. metų gruodžio mėn. 19 d. tautinio jaunimo sąjungos „Jaunoji Lietuva“ Klaipėdos skyrius surengė šaulių namuose puošnų vakarą, į kurį ir mes, kariai, buvome pakviesti. Apie 19 val. gausingas karių būrys žingsniavome teatro link.

Vakaras prasidėjo 20 val. gausiai publikai dalyvaujant. Centro atstovas laikė įdomią paskaitą. Po paskaitos buvo koncertas ir vaidinimas. Labai gražiai ir vykusiai buvo pastatytas 3 veiksmų vaizdelis: „Jurgis Žiburys“. Tačiau ypatingo pasisekimo, ypač karių tarpe, turėjo linksma komedija „Kareivių meilė“.

Mokomos kuopos išleistuvės. Pr. met. gruodžio mėn. 30 d. buvo mokomos kuopos išleistuvės. Iš baigusiųjų daugiau, kaip trečdalis baigė gerai ir buvo pakelti į grandinio laipsnį. Pirmuoju baigė gr. Atkočaitis. Pulko vadas paskyrė jam dovaną — sidabrinį laikrodį. Šios laidos mokomiečiai pasižymėjo geru karišku paruošimu bei išauklėjimu. Mokėjo ir gražių dainelių užtraukti. Svarbiausia, buvo geri šauliai: priziniame šaudyme mokoma kuopa buvo laimėjusi pirmą vietą. Naujieji instruktoriai išskirstyti į kuopas. Tuo tarpu jų vietą mokomoj kuopoj užėmė pulko jauni kareiviai.

Svečiai pulke. Sausio mėn. 4 d. Klaipėdą aplankė išymūs skautai: Lietuvos vyriausias skautininkas pulk. Šarauškas, „Skautų Aido“ redaktorius Saulaitis, Babickas ir Avizonis. Pirmas jų vizitas buvo pulkui. Skautų uniforma apsirėdę, su kuprinėmis ant nugaros, jie savotiškai atrodė, atkreipdami visų dėmesį. Krašto atvadavimo 9-rių metų sukaktuvėms artėjant, buvo nusistatę apžiūrėti, nufotografuoti ir nufilmuoti Klaipėdą. Su savim buvo atsivežę foto ir filmo aparatus, pašliužas ir kit.

Klaipėdos skautų tuntininkas kpt. Kukutis supažindino juos su miesto skautais. Vėliau nuvyko apžiūrėti žiemos uostą, laivų statybos fabriką ir t. t. Buvo nuvykę į gražiuosius Girulius.

Kitą dieną skautai pašliužom ir rogėm nuvyko į Juodkrantę. Miglotą dieną negalėjo fotografuoti.

Dvi dienas pabuvę, skautai vėl užsidėjo kuprines ir grįžo į Kauną.

Valstybės Teatro gastrolės. Sausio mėn. 10 d. atvyko Klaipėdon Valstybės Teatro Šiaulių skyrius. Tą dieną miesto teatre vaidino „Drugeliai“. Publikos buvo prisirinkusi pilnutėlė salė. Intriguojantis turinys, gražios dekoracijos ir puikus vaidinimas turėjo didžiausio pasisekimo. Tenka pabrėžti, kad vietos lietuvių visuomenė retai turi progos gerą lietuvišką vaidinimą pamatyti. Miesto teatre nuolat vaidinama vokiečių kalba. Tuo labiau pageidautinos Valstybės Teatro gastrolės.

Sausio mėn. 11 d. buvo vaidinimas kariams. Jau antrą kartą turime progos pamatyti Valstybės Teatro artistus. Meniškas vaidinimas labai patiko. Kaimo jaunimas lavinamas ne tik kariškai, bet ir bendrai. Į namus rašydami didžiuojasi, gavę progos sostinės artistų matyti ir jų vaidinimu gėrėtis.

J. K.

Pionierių batalionas.

Pereitų metų „Kary“ buvo rašyta, kad pionierių batalione susiorganizavo liktinių viršilų ir puskarininkų grupė, kuri iki pavasario pasiryžo įsigyti IV klasių mokslo cenzą. Prie minimos grupės mokytoju personalo prisidėjo ir karo technikos štabo kapelionas kun. Juška, kuris kas šeštadienį po 2 val. laiko įdomias ir turiningas paskaitas iš bažnyčios istorijos ir kt. tikybinių dalykų.

V. M-čius.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Pereitų metų gruodžio mėn. 20 d. Šančių šaulių vaidybos sekcija pulko salėje kareiviams nemokamai suvaidino 4 v. dramą — tragediją „Vergijos griuvėsiuose“.

Veikalas turiningas ir įdomus. Siužetas paimtas dar iš prieškarinių laikų.

Vaidintojai vaidino labai gerai. Vaidyboj nebuvo matyt nė krislelio dirbtinumo bei artistiško kraipymosi, bet viskas atrodė lyg tikrovėj. Po vaidinimo (tą pačią dieną vaidinta du kartu) 2 p. p. švietimo vadovas vaidintojams širdingai padėjo ir paprašė kareivius sušukti triskart valio.

V. M-čius.

AVIACIJA.

Lig šiol aviacija prityrusių šioj srityj darbininkų kaip ir neturėjo. Darbą atlikdavo daugiausia foto mėgėjai. Berods, šiemet yra numatomi kiek platesni aviacijos foto darbai su karo topografijos dalimi. Todėl paruošti tinkamų (be esančių fotografų) šiam darbui specialistų, nuo sausio 11 d. ir įsteigti mīnėti kursai.

Kursai tęsis 6 savaites. Baigę kursus vieni iš jų pasiliks darbuotis aviacijos foto laboratorijoj, o kiti bus išsiuntinėti po eskadriles. Dabar foto kursantai atlieka praktikos darbus foto laboratorijoj.

Pirko bulvėms skusti mašiną. Gruodžio pabaigoj ūkio dalis nupirko ūkio kuopai bulvių skutamą mašiną. Kareiviai šiuo XX amžiaus technikos pabūklū labai patenkinti ir džiaugiasi, kad atpuolė moteriškų darbų dalis.

Čepstas.

Gaisrų fronte. 1931.XII.17 d. 9 pėst. pulko ugniag. komanda užgesino gaisrą Nartų kaime (Marijampolės apskr.). Kaune įgulos brandinspektorius buvo iššauktas į gaisrus: XII.20 — „Aušros“ mergaičių gimnazijoj, 1932.I.1 — „Dancigo“ chem. valykloj ir I.8 — indų sandėlyje (Mapų g. 1 nr.). Visi gaisrai užgesinti savivaldybės komandos, miesto ir Vilijampolės savanoriams gaisrininkams padedant.

Padėka ugniagesiams. Įsakymuose Kauno įgulai paskelbta: 1931.XI.16 d. Nr. 34, § 3 — „Skelbiu žiniai man adresuotą metalo išdirbinių ir mašinų fabrikos akc. b-vės buv. Brolių Šmidt raštą iš š. m. spalio mėn. 17 d.: „Spalio mėn. 6 d. mūsų fabriką apėmė didelis gaisras, kurį likviduoti labai daug padėjo kariuomenė ir apsaugojo nuo milijoninių nuostolių. Iš esamų fabrikos teritorijoje 112 patalpų, uoliai gėsinant, sudegė tik 14 patalpų ir mūsų fabrikas jau pilnai su visais 200 darbininkų dirba. Už suteiktą pagalbą nuoširdžiausiai dėkojame ir prašome priimti mūsų gilios pagarbos pareiškimą. Su aukšta pagarba J. Vailokaitis“. 1931.XII.21 d. Nr. 37, § 2 — „Akcinė apdraudimo bendrovė „Lietuvos Lloydas“ šio gruodžio mėn. 7 d. raštu reiškia širdingą padėką Kauno įgulos kariuomenės dalių ugniagesiams už išgelbėjimą tos bendrovės apdrausto turto iš Lietuvos ūkio banko tranzito sandėlio š. m. spalio mėn. 6 d. degant Šančių fabrikams „Vatolit“, „Cotton“ ir kitiems. Ypatingą padėką reiškia brandmajorui, kariuom. intendantūros majorui Ardickui, ir 2 pėst. bei 3 artilerijos pulkų puskarininkams ir eiliniams, kurie betarpiu prisidėjo prie aukščiau minėto sandėlio išgelbėjimo. Kartu bendrovė pristato dovanos pavidale 470 litų, kurių 350 litų skiriama majorui Ardickui už suterštus rūbus ir 120 litų 2 pėst. ir 3 artil. pulkų kareiviams ugniagesiams. Divizijos intendantui pavedu majorui Ardickui pinigų įteikti asmeniškai, o kareiviams skiriamus pinigų persiūsti pulko vadams, kurie paskirstys juos savo nuožiūra“. Pasirašė: Pulkininkas Skučas, Kauno įgulos Viršininkas. Pulkininkas leit. Saladžius, Kauno įgulos Komendantas.

Kauno m. brandmajoro P. Maksimovo išleistuvės. Sausio 1 d. sav-bės komandos rūmuose susirinko visų Kauno miesto ugniagesių komandų atstovai atsisveikinti su išeinančiu į dimisiją brandmajoru P. Maksimovu. Dalyvavo taip pat vid. reik. min., kariuom. ir savivaldybės atstovai. P. Maksimovas ir jo padėjėjas ats. leit. L. Paulauskas gavo daug dovanų. Gražus pavyzdys visoms kitoms Lietuvos komandoms: puiki nuotaika iškilmų metu nepareikalavo nė vieno lašo degtinės; ugniagesiai pasitenkina arbata ir saldumynais.

Naujas Kauno miesto brandmajoras. Miesto brandmajoru burmistro įsakymu paskirtas savanoris kūrėjas ir Vyčio kryžiaus ordino kavaliereus ats. majoras Šimkus, aktyvus 1918 — 1920 metų Nepriklausomybės karų dalyvis. P. Šimkus tarnavo vokiečių armijoj, vėliau nuo 1918 m. mūsų artilerijoje. Kilęs iš Klaipėdos krašto, Pagėgių apskrities.

Malėtų skautų padangėj.

Cia yra Vilniaus dr-vė, įsteigta 1925 m. Vidur. mokyklos mokinių 48% yra susibūrę po skautų vėliava. Turėdami nuoširdžių rėmėjų, žengia skautiškais keliais viskuo aprūpinti. Susirinkimai įdomūs. Visuomet susirinkimuose dalyvauja ir paskaitas laiko direktorius p. Alf. Taškūnas, globėjas. Be to, dainuojama, žaidžiama, mokomasi rikiuotės, gimnastikos, rengiamos ekskursijos po apylinkes ir kitus miestus, miestelius.

Sausio 3 d. suruošė skautišką vakarą. Vakarą pelnas skiriamas neturtingesniems skautams įsigyti uniformas ir skautišką literatūrą.

Kalėdų atostogų metu skautai visokiais būdais platino skautybės idėjas po kaimus (žodžiu ir spaudiniais).

Vyr. skilt. Ant. Umbr.

Kiburiai (Saločių valsč.).

Netoli Latvijos sienos yra Kiburijų bažnytkaimis. Ten jau gana seniai įsisteigė šaulių būrys. Prie jo sutrauktas beveik visas tos apylinkės rinktinis jaunimas. Visi supranta šaulio reikšmę Lietuvai. Diena iš dienos jų eilės vis didėja ir didėja.

Kiburijų šaulių būrys stebina aplinkinius žmones savo veiklumu. Praeitais metais surengė daug vakarų ir įvairių kitokių pasilinksminimų, pramogų, o jų pelną skyrė naudingiems tikslams: šaulių statomiems namams ir kt. Šiais metais taip pat nutarė neatsilikti nuo praeitųjų.

Prie šio būrio yra prisidėję gana daug apylinkės inteligentų, kurie visą būrio veikimą stipriai vairuoja, sutvarko.

Rimvydas.

Dusetų šaulių būrys.

Dusetų šaulių būrys — vienas veikliausių visoj Utenos rinktinėj. Būryje yra nemažas skaičius mergaičių. Be to, yra susiorganizavęs atskiras raitininkų eskadronas. Būrys įsigijo orkestro instrumentus ir pasimokęs jau gana gražiai griežia. Būrys turi suorganizavęs iš 50 žmonių chorą. Taip pat yra ir didelė, įdomiomis knygomis turtinga, biblioteka. Būrio vadu yra energingas ats. vyr. pusk. J. Lingė.

Dabartiniu metu būrys taupo pinigus, nes Dusetų mieste lyje perka namus. Iki šiol būrys naudodavosi erdviais Dusetų pradžios mokyklos rūmais. Bendrai, Dusetų šauliai vietos žmonėse turi gerą vardą ir pasitikėjimą. Drausmingi ir pavyzdingi. Pavojui esant, per valandą, nežiūrint į tai, kad šauliai gyvena net tolimuose kaimuose, būrys būna jau pasiruošęs. Dusetiškiais šauliais susizavėjo net vietos žydų jaunimas, kuris taip pat pradeda stoti į šaulius.

Kar. J. N-as.

Lioliai (Raseinių apskr.).

Jau nuo 1924 m. Lioliuose šaulių būrys yra tik viena organizacija, kuri nuolat veikia, nuolat kruta. Nuo pat įsikūrimo būrys suruošė bent keliolika vakarų su vaidinimais, o kiek gegužinių bei kitų pramogų... Būrys, nors ir nelabai gausingas, tačiau visos apylinkės yra lyg ir kraujas, kuris neduoda jai apsnūsti: verčia ir kitas organizacijas stengtis pasirodyti, krutėti. Būrys turi savo bibliotekėlę, iš kurios šauliai gauna pasiskaityti knygų.

St.

Sudargo šaulių būrys.

Sausio 6 d. Sudargo šaulių būrys šventė 4-rių savo gyvavimo metų sukaktuves. Kol nebuvo įsteigtas šaulių būrys, čia niekas nedirbo kultūros darbo. Jaunimas brangų jaunystės laiką veltui leisdavo. Prieš 4 metus, mokytojo Viktoro Cikockio iniciatyva, įsteigtas šaulių būrys, kuris dabar gana puikiai gyvuoja. Nuo būrio įsisteigimo buvo suruošta labai daug vakarų, gegužinių, susirinkimų ir t. t. Vien tik pereiniais metais buvo suruošta apie 25 įvairios pramogos. Ypatingai būrys pereiniais metais, vedamas gabaus ir energingo pirmininko Tamošaičio, visais atžvilgiais sustiprėjo.

Būrys turi įsigijęs dūdų orkestrą, biblioteką, gražią vėliavą, sceną, klubą ir t. t. Būrio skaityklon pareina ir „Karys“. Visiems geriausiai patinka „Karys“ savo atsiminimais, išpūdziais iš kariuomenės gyvenimo ir „Kuprinės pabiromis“.

T. M-za.

Pagirys.

Pagirio šaulių būrio nutarimu prie būrio bibliotekėlė įsteigta skaitykla, kuria gali naudotis ir nešauliai. Skaitykloje nuolat randama „Karys“, „Trimitas“, „Mūsų Vilnius“ ir šiaip beveik visa periodinė spauda.

Naujiems metams sutikti būrys surengė su plačia programa vakarą. Gautieji keli šimtai litų pelno manoma sunaudoti steigimui šaulių klubo.

R. P-tas.

Kliūtis.

— Žinai, Jonai, tik du dalykai sutrukdė tau persėkti aukščiausiajį kliūtį per sporto šventę.

— Tikrai? Kokie būtent?

— Tavo abi kojos.

Nakties šaudymo bandymai Tarybų Rusijoje.

Vienoje Tarybų Rusijos karo apygardoje buvo daromi pėstininkų nakties kautynių bandymai, vartojant prožektorius ir raketas. Bandymai davė gerų rezultatų, kartu išskeldami ir blogias tokių nakties kautynių puses, būtent:

Prieš vartojant prožektorius, reikia iš anksto gerai išžvalgyti tereną ir tiksliai pažymėti jiems vietas.

Prožektorių pastatymas turi būti priešui netikėtas, dėl to šis darbas turi būti atliekamas slaptai. Geriausiai tai padaryti iš vakaro.

Prožektoriai turi būti taip paskirstyti ir pastatyti, kad neišduotų savų pėstininkų ir kad jų šviesa padėtų saviems pėstininkams išnaudoti į priešą ugnį. Visokios šviesos savo pusėj turi būti labai rūpestingai maskuojamos.

Nepatogumų yra ir su šviečiamomis raketomis. Prieš vartojant jas, reikia turėti galvoj tai, kad jos šviesa jau matoma dar tebedegant. Tas pats liečia ir 1914 metų rankines granatas.

Vartojant parašutines raketas, reikia visuomet turėti galvoj vėjo linkmę, nes atsitinka, kad išleista tokią raketą vėjas gali nunešti į savo pusę ir apšviečiant išduoti priešui savos kariuomenės dalis.

Pašliūžų sportas Lenkijos šaulių sąjungoj.

Šių metų vasario 6 ir 7 d. Lenkijos šaulių sąjunga organizuoja pašliūžų rungtynes 1932 metų pirmenybėms. Rungtynėse galės dalyvauti tik tos reprezentacinės apskričių komandos, kurios šioj sporto šakoj jau gerai pasiruošusios. Rungtynių programoj numatyta: 18 klm. distancijos patrulių bėgimas su šaudymu, bėgimas su kliūtimis, šokimas ir kita.

Fiziško auklėjimo kursai gydytojams.

Lenkijos centraliniame fiziško lavinimosi institute kovo mėnesy bus organizuojami dvisavaitiniai fiziško auklėjimo kursai gydytojams. Kursų tikslas — paruošti gydytojus bendradarbiavimui fiziško auklėjimo ir kariško parengimo srity, kariško parengimo draugijose, sporto klubuose ir kariuomenės dalyse. Kursų mokymosi programą sudarys 12 mokymosi dienų po 7 valandas kasdien.

Kandidatai gaus visą išlaikymą nemokamai ir, be to, nemokamą į abu galu antros klasės geležinkelio bilietą.

Kandidatai registruojami apygardų kariško parengimo ir fiziško auklėjimo valdybose iki sausio pabaigos.

Priešdujinių parengimo demonstravimas Švenčionyse.

Praėjusių metų pabaigoj, kasmet Lenkijoje ruošiamos priešdujinių ir priešdujinių apsigynimo savaitės metu, Švenčionių valdžios gimnazijos ir mergaičių žemės ūkio mokyklos skautams buvo suorganizuotas žygis su dujokaukėmis: berniukams — dviejų kilometrų distancija, o mergaitėms — vieno kilometro distancijos žygis.

Dalyvavo septynios rungtynių grupės. Mergaičių žygyje pirmą vietą laimėjo grupė, kilometro distanciją praėjusi per 7 minutes, antrą vietą laimėjo kita mergaičių grupė, nurodytą distanciją perėjusi per 7 min. 15 sek.

Berniukų žygyje pirmą vietą laimėjo žygio grupė, perėjusi dviejų klm. distanciją per 14 min. ir 15 sek. Antrą vietą užėmė grupė, sakytą distanciją padariusi per 16 minučių.

Nors žygio distancijos, palyginamai, nedidelės, tačiau geresniems rezultatams pasiekti kliudė blogas oras ir slidus kelias.

Pasak lenkų spaudos, šios pirmosios priešdujinių parengimo rungtynės vietos gyventojų tarpe sukėlė didelio susidomėjimo.

Pašliūžų kursai karininkams.

Šiais metais Lenkijos fiziško auklėjimo ir kariško parengimo valdybos pastangomis keliose karo apygardose bus organizuojami dvisavaitiniai karininkams — savanoriams pašliūžų kursai.

VI-je karo apygardoje, Worochcie, bus organizuoti dveji karininkams pašliūžų kursai — vasario 15 d. ir vasario 29 d.

Šioje karo apygardoje visas išlaikymas kandidatams kaštuos 7 zlotus per dieną.

X-je karo apygardoje, Roszcze, taip pat dveji kursai — vasario 1 ir 15 d.

Dienos išlaikymas čia kaštuos 5 zlotai.

V-je karo apygardoje, Tatry, organizuojami treji kursai — vasario 11, vasario 25 ir kovo 10 d. Šiuose kursuose dienos išlaikymas kursantams kaštuos 9 zlotus.

Kursai bus organizuojami, kai atsiras ne mažiau, kaip dvidešimt kandidatų.

Organizuojamų karininkams pašliūžų kursų tikslas:

- fiziškai sustiprinti štabuose dirbančius karininkus,
- supažindinti karininkus su pašliūžų sporto technika ir
- lavinti pašliūžų sporte jau panašius kursus išėjusius karininkus.

Be minėtų, šie kursai turi dar ir pašliūžų sporto propagavimo tikslą.

Mažiausias pasauly lėktuvas.

Italijoje, Torino mieste, du broliai mechanikai Frignani sukonstruavo mažutį lėktuvą, kuris turi 4,40 mtr. ilgio ir 1,40 mtr. aukščio, o išskėstų sparnų ilgis — 5,60 mtr.

Be degamosios medžiagos, šis lėktuvas liliputas sveria 135 klg. ir su pilna krova — 210 klg. Turi tik 8 jėgų motorėlį. Per šio lėktuvėlio bandymus, kuriuos darė karo aviacijos technikai, buvo pasiektas 140 klm. greitis per valandą.

Tai tikrai mažiausias iki šiol žinomas lėktuvas. Tačiau konstruktoriai pranešė, kad juodu jau pradėjo statyti lėktuvą, kurio motoras turės vos 6½ jėgos.

Automatiškas pilotas (lakūnas).

Neseniai Anglijoje buvo daromi bandymai valdyti karišką lėktuvą pagal tam tikro įtaiso, pavaduojančio pilotą — žmogų. Per tuos bandymus tokio mechaniško piloto valdomas kariškas lėktuvas be nusileidimo nuskrido iš Anglijos į Kayrą. Lėktuvą valdomasis įtaisas, arba mechaniškas pilotas visą kelionę veikė labai gerai, nežiūrint nė blogo oro.

Automatišką pilotą yra išradę ir jau išbandę ir vokiečiai. Tokį aparatą išrado vokiečių lakūnas kapitonas Boykow'as. Jo išrastas aparatas reguliuoja lėktuvą tam tikrame aukštyje ir reikiama kryptimi.

Per paskutiniuosius bandymus tas automatiškas pilotas, skrendant tiesia linija nepalankiose oro sąlygose — per tirštą rūką ir audrą, parodė net geresnių ypatumų ir už gerą pilotą — žmogų.

Lėktuvuose, kur įtaisyti tokie aparatai, lakūnų darbas labai palengvės, nes jiems reikės lėktuvas tik pakelti į tam tikrą aukštį ir nuleisti žemėn, o visa kita atliks mechaniškas padėjėjas.

Bandomoji mobilizacija Estijoje.

Gruodžio mėn. 7 d. Peipus ež. — Narvos rajone buvo paskelbta bandomoji mobilizacija. Buvo pašaukti atsarginiai, gimę 1906 — 1910 metais.

Bandomosios mobilizacijos vykdymą sekti buvo atvykę iš Talino krašto apsaugos ministeris Kerem, vyriausiojo štabo viršininkas generolas Tyrvand su keletu atsakingųjų štabo bendradarbių. Karo vadovybės nuomone, bandomoji mobilizacija pavyko gerai. Žmonės laiku susirinko nurodytose vietose.

Mobilizuotieji per 4 dienas darė kariškų pratimų pakartojimus. Taip pat buvo rūpinamasi sustiprinti mobilizuotųjų patriotiškus jausmus.

Estų „Kaitseliit'o“ kontroliniai surinkimai.

Spaudos žiniomis, Estijoje vyksta šaulių sąjungos „Kaitseliit'o“ narių kontroliniai surinkimai.

Gruodžio mėn. 9 d. buvo Talino rajono „Kaitseliit'o“ narių kontrolinis surinkimas. Atvyko 95% šaukiamųjų.

Šaukiamiesiems susirinkus, apžiūrėti jų ginklai, tikrinamos žinios, įgytos rikiuotės mokyme, lauko pratimuose ir įvairiuose trumpalaikiuose kursuose. Ypatingas dėmesys kreipiamas į pareigų žinojimą, kilus pavojui mieste.

Naujas karo tarnybos įstatymas.

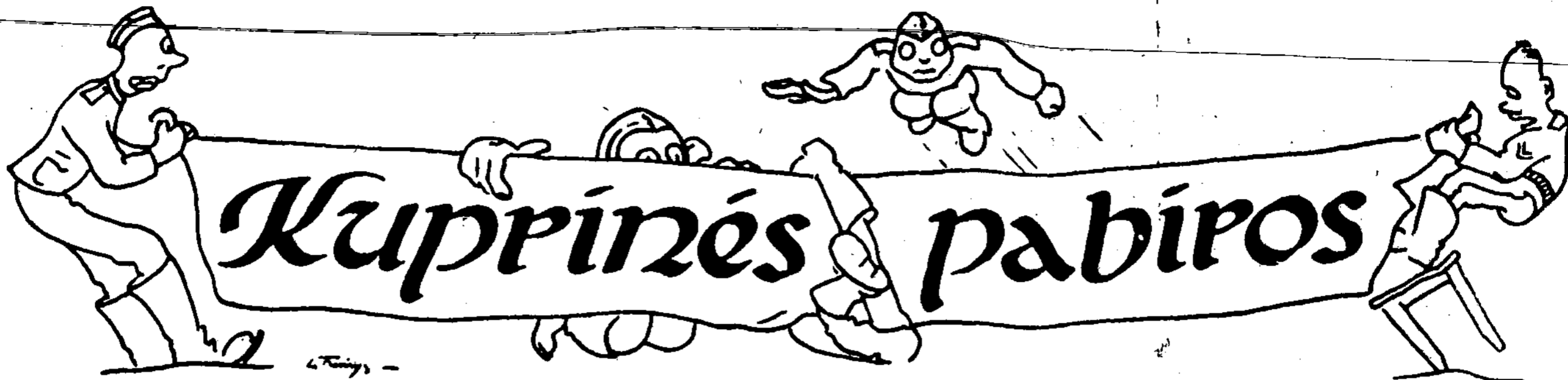
Spaudos žiniomis, Suomijoje išdirbtas ir patiektas seimui patvirtinti naujas karo tarnybos įstatymo projektas. Naujuoju įstatymu karo tarnybos laikas, kaip ir pirmiau, paliekamas tas pats — vieneri metai, bet įvedama iš dalies teritorinė sistema.

Pagal šį įstatymą, Suomijos kariuomenė taikos metu dalosi į dvi dalis: a) mokomąją (kadraj) kariuomenę, į kurią įeina 1-os linijos divizijos ir b) teritorinę kariuomenę. Į teritorinės kariuomenės sudėtį, kaip pagrindinis kadras, įeina mokomosios kariuomenės atskiri kautynių vienetai.

Naujokų kontingentas bus žymiai padidintas. Tenka pažymėti, kad ligi šio laiko Suomijos žiemų dalies gyventojai ir karo tarnybą nebuvo šaukiami, nes klimato sąlygos, kurios juos labai veikia, trukdė jiems atlikti tarnybą pietinėse Suomijos dalyse. Dabar ir žiemų gyventojai bus naudojami pasienio apsaugos tarnybai savo rajonuose.

Be to, pagal naująjį įstatymą ir karo tarnybą bus šaukiami ir Alandų salų gyventojai, kurie apsigyveno Suomijoje. Ligi šiol šių salų gyventojai, pagal pasirašytą su Švedija sutartį (perimant iš Švedijos Alandų salas), kariuomenėje netarnaudavo.

Pagal naująjį įstatymą atsargoj buvimo laikas irgi pailginamas. Karo metu ir veikiančiąją kariuomenę bus šaukiami atsarginiai, turį iki 50 metų amžiaus (seniau — lig 45 mt.), ir užpakalio apsaugos dalis — iki 60 metų amžiaus (seniau — iki 52 metų).

Pirmoji pažintis.

Ak, jūs, vyrai, jūs, vyručiai!
Būkit sveiki ir linksmučiai.
Kirskit kōja, minkit žemę —
Būkit žvitrūs nepasenę.
Štai aš Liūdas atsarginis,
Galvon mintis sau parginęs,
Metu žvilgsnį pro dioptrą
Ir atradęs jūsų postą,
Traukiu kaspino galiuką,

Kartais ir taip atsitinka.

Stumiu rankeną pirmyn,
Taikikli statau aukštyn,
Spaudžiu veleno sparniuką —
Ir padaręs rimtą miną...
Bet tegul jus Dievas ima:
Nauji metai, nauji ratai.
Nebijokit — ne piratai.
Mano žodžiai — sūnūs vėjo,
Nors prieš juos kai kas drebėjo.
Štai aš vakarą sau vieną,
(Žinoma, dirbęs per dieną)
Nuėjau pas Magdelena
Pas pažįstamą seną.
O čia randu atsarginį.
Žinot, tą Izidorių Girinį.
Kad pašoko mano pyktis!
— Kaip tu, sakau, drįsti suktis
Apie mano Magdelena?!
Aš sukursiu tokį meną,
Kad tave palies fugasas
Ir pareisi namo basas.
Jau net užbrėžiau degtuką
Ir rengiaus iškrėsti štuką,
Tik... bar-bar į duris...
Laukiam kas jas atdarys?..

Ogi žiūrim Mitkų Raulas!
Tas nemokša, bato aulas.
Vyras „vaiske“ netarnavęs
Ir, sakau, kajuk — pasenęs.
— Ką gi — sako — vyrai judu,
Eikit namo, kol dar duodu
Laisvus langus ir duris.
„Visgi, manau, nenurys“.
Ir įgavę mes drašos
Ėmėm ieškoti tiesos.
Už vieną Magdutės ranką
Galim lįsti po patranka.
Aš su savo drašiu Zidu —
Frontą paėmėm į vidų.
Paruošėm apkasus stačiom
Ir pradėjom paslapčiom.
— Pasakyk, sakau, tu, Raule,
Sau pamiklinęs makaulę,
Ir atsakyk mums tiesiai —
Ar tu orlaivį matei?
Ar tu turi supratimą,
Kaip jis startą ima?
Kelis ratus turi tankas,
Koks lėkimo kulkos laukas?
Ar tu uostei dinamitą,
Ar ragavai milinitą?
O kaip nešti nitrotulolą,
Ar kaip rezginės atolą?
Žiūrim mūsų priešas,
Nors dalykas ir neviešas,
Kažką negero pajuto
Ir stačiai pasiuto:
— Užteks, sako, jūs kalbos —
Aš nejučiu sau galvos!
Bet į Magdę žiūr' šnairiai,
Nors jam — matom: „negerai“...
Ginčą baigė Magdės tėvas.
Jis nuo pečiaus atsikėlęs,
Spiovė stačiai ant grindų.
— Vyrai, sako, man griaudu,
Kad neturiu tiek jėgų,
O tai nelikt trobos langų...
Sviesčiau Raulą į mėslyną
Ir tegul jį kipšas ima.
Vyras „vaiske“ netarnavęs,
Nors ir bandą ilgai ganęs,
Mano žentu nebebus,
Nes toks greitai žus.
Spaudėm senį mes karštai.
O baigdams pasakysiu štai:
Jūs, vyručiai, dabar kaime,
Tik kariškiai turi laimę.
Tad sudie, vyručiai,
Spaudžiu aš jus drūčiai.

Mildas.

Atostogose.

Tėvas: Sūneli, namuose būdamas gali ir
klumpėmis avėti, ne kažkoks ponas esi.
Sūnus drašiai atrėžia: tuos nuplėšiu, kiti
bus!

Baigiant Kalėdų atostogas.

Lauke šalta. Snaigės krinta,
Vėjas švilpia per laukus,
Aš einu taku pramintu
— Grįžtu miestan pas draugus.
Aš ne liūdnas, aš dainuoju,
Man nei šaltis nebaisus.
Laiką gražiai sunaudojus,
Kaip smagu, smagu, smagu!
Aš atlikau, kas reikėjo,
Daug išplatinau „Karių“.
Ir miklumo padaugėjo,
Tad ko reik? — Aš neliūdžiu!
Jon. V.

Mažas nesusipratimas.

Jonas: Ar pasiuto — Kalėdų diedas antrą
kartą ateina!
Simas: Ne diedas; tai Žvirblis grįžta iš
atostogų!

Senas tarnautojas!

Vienas kuopos vadas paklausė ka-
reivį:

— Kiek metų tarnauji?
— 17, — atsakė kareivis.
— Kaip tai! O kiek metų turi?
— 22.
— Kaip tai gali būti?

— Taip, tamsta, kapitone: 4 metus
tarnavau ganydamas žąsis, 5 metus ga-
niau gyvulius, 7 metus arklius, metai jau,
kaip esu kariuomenėje, — vienu žodžiu,
tarnauju jau 17 metų. P. V-lis.

Klasėje.

Kartą mokytojas klausia mokinių:
— Pasakyk man „Žmonės valgo duo-
nā“, ar čia išplatintas sakinyš ar neiš-
platintas?

Mokinys: — Neišplatintas.

Mokytojas: — Kodėl?

Mokinys: — Todėl, kad tik vieną duo-
nā, be mėsos. Šypsantis.

Paskutinį kartą.

— Paskutinį kartą prašau gražinti
mano pinigus!

— Dėkui Dievui, kad tai paskutinis
kartas. Tamsta tikrai man įkvėėjai su sa-
vo amžiniais reikalavimais.

Dora.

Ekonomistas.

— Mamyte, te tavo 30 centų.
— Vadinasi, tu nepriklijavai ženkle
ant laiško.

— O, nusiramink! — aš imečiau jį į
laiškų dėžutę, kada paštininkas nematė.
Dora.

Kariuomenės leidiniai.

B — 21. **Vidaus tarnybos statutas**, VI dalis. Sargybu tarnyba. Vyr. št. sp. ir švt. skyriaus leidinys. Kaunas, 1931 m. 88 pusl. Kaina: kariams ir šauliams — 40 ct., knygynams — 1 litas.

Karių kalendorius. Šiomet, kaip ir anksčiau, metiniams savo prenumeratoriams „Kario“ redakcija atsiuntė sieninį karių kalendorių. Į tolimą provinciją atkeliavęs „Karių kalendorius“, kaip ir pats „Karys“, yra labai malonus svečias. Paveikslingas Gedimino — Vilniaus pilies bokštų atvaizdavimas ir šarvuotų karių žygis į Vilnių kiekvieno dėmesį patraukia į save. Kiekvienoj pastogėj „Karių kalendorius“ primena, kad lietuvių tauta privalo ruoštis vienam didžiųjų žygių — Vilniaus vadavimui. Be to, kiekvieno puslapio apačioje yra atspausa aukso minčių apie kariuomenę ir jos gyvenimą. Antrose lakštų pusėse chronologiškoj tvarkoj surašyta visų Lietuvos valstybės kariuomenės veiksmų ir žygių istorija, pradedant net senais Gedimino laikais.

Bendrai, kalendorius sudaro labai simpatišką vaizdą. Jau vien dėl savo aukšto estetiškumo „Karių kalendorius“ gera sieninė puošmena ne tik kaimiečio troboje, šaulio, moksleivio ar valdininko, bet ir kiekvieno, lietuviškai mąstančio piliečio bute.

Kar. J. N-as.

Nauji leidiniai.

Vapsva, 11 nr.

Savivaldybė, 12 nr.

Sargyba, 1 nr.

„Sargyba“ šiais metais išeina perreformuota. Svarbiausiu sau uždaviniu stato — blaivybę ir sveikatą. Tais dalykais pasižada daugiausia rūpintis, atmesdama kitus pašalinius dalykus. „Sargyba“ yra dvisavaitinis laikraštis. Jos prenumerata metams 5 litai, pusei metų — 3 litai.

Vairas, 1 nr.

Doc. Pr. Penkauskas. Lietuvos istorija. Vadovėlis 4-tam pradžios mokyklos skyriui ir 1-jai vidurinės mokyklos klasei. Š. Kazimiero draugijos leidinys Nr. 518. Kaunas, 1931 m. 120 pusl. Kaina 3 litai.

Autorius mūsų spaudoje jau yra žinomas. Jis yra parašęs keletą bendrosios ir Lietuvos istorijos darbų (iš jų keletas skirta Vytautui) ir keletą vadovėlių. Tačiau Lietuvos istorijos pradžiamokslį jis rašo pirmą kartą. Kaip jį sutiks mokytojai, mes nespėliosime. Tik pažymėsime, kad ir šis vadovėlis, kaip ir kiti mūsų minėti, neturi jokio švietimo ministerijos pažymėjimo. Kyla, dėlto, du klausimai: 1) ar švietimo ministerijai neberūpi mokykloms leidžiami vadovėliai, 2) ar autoriai, prieš išleiddami savo vadovėlius, nebemato reikalo kreiptis į švietimo ministeriją ir iš anksto yra įsitikinę, kad jų parašyti vadovėliai bus mokyklose vartojami? Tais klausimais nenorime žeminti čia minimo vadovėlio vertės. Pažymime tik neaiškia mums tikrąnybę.

Doc. Pr. Penkauskas savo Lietuvos istoriją dėsto šitokiais skyriais (kalbėsime autoriaus žodžiais): 1) žiliausioji senovė, 2) žiloji Lietuvos senovė, 3) Lietuvos valstybės pradžia, 4) Lietuvos galybės laikai, 5) povytautiniai laikai, 6) Lietuva lenkų valdoma, 7) Lietuva rusų vergijoje ir 8) Lietuva vėl nepriklausoma. Taigi prieš mus visas Lietuvos istorijos trumpas mokslas. Neturime vietos čia pasisakyti, ar autoriui pasisekė visus laikotarpius ir svarbesnius įvykius tinkamai nušviesti. Pastebime tik, kad autorius stengėsi kuo suprantamiausiai ir paprasčiausiai savo mintis dėstyti, kad mokiniams būtų lengviau suprasti. To dėsnio besilaikydamas, autorius vietomis ima kalbėti nebeistoriškai, apysakiškai. Pavyzdžiui, 7 pusl. autorius sako, kad „šiandien mes daug galvojame“, o toliau pažymi, jog „seniausių laikų žmonės neįstengė ir daug galvoti“. Ir po to nurodo, kaip senovės žmogui buvo sunku gyventi, kaip jam reikėjo kovoti už savo būvį ir gerovę. Čia turime prieštaravimą. 9 pusl. pasakyta, kad „laikas, kurį žmonės pragyveno nuo pasaulio sukūrimo iki mūsų dienų, dalijamas į keturius amžius: akmens, kaulo, žalvario ir geležies amžius“. Reikėjo bent pasakyti kad laikas nuo žmogaus atsiradimo žemėje taip ir taip skirstomas, nes žinome, kad žmogus vėliausiai atsirado žemėje ir prieš jo atsiradimą dar buvo tam tikri amžiai. Taip pat klaidins mokytojus ir mokinius 107 pusl. pasakymas, kad „nugalėję Lietuvą ir rusus, vokiečiai ketino mūsų kraštą ir visai pavergti“ arba 114 pusl., kad mūsų „savanorių ir kareivių buvo daug, bet nebuvo karininkų“. Žinome, jog pasauliniam kare Lietuvos valstybės dar nebuvo, taigi vokiečiai buvo nugalėję tik Rusiją, ne Lietuvą, kuri savarankiškai nekariavo, o sudarant lietuvių kariuomenę lietuvių karininkų buvo; galima kalbėti tik apie tą, kad jų daugumas buvo jauni, be tinkamo pasiruošimo tokiam dideliui darbui, kaip kariuomenės steigimas ir jos vadovavimas kare, nors pasiryžimo ir gerų norų jiems netrūko. Neisto-

riškai skamba ir tokie pasakymai, kaip štai: „vokiečių karo vyriausybė Lietuvoj labai nusiminė“, „mūsų Taryba labai nu-džiugo“ (110 pusl.) ir kt.

Bendrai imant, vadovėlis lengvai skaitomas ir vaizdus, turi daug paveikslų, daugeliui ir nematyto, kaip, pavyzdž., Muravjovo koriko, Tado Kosciuškos ir kt. Žemėlapiai nevaizdūs, nespaltoti, neduota net sutartinių ženklų valstybės sienoms.

Robert Boucard. **Anglų špionažo slapybės**. 62 pusl. in 16°. Kaunas, 1931 m. Kaina 50 cnt.

Ši knygelė — labai naudingas darbas. Tik, žinoma, visi jos faktai patikrinti kažin ar galima — špionažo paslaptys labai saugojamos ir daug kas tebeliks amžinai neišaiškinta. Juoba, kad šią knygelę rašė prancūzas, o anglų žvalgyba laikoma yra pačia tobūlają, tad vargu ar jam yra pasisekė viskas tikrai matyti. Reikia gailėtis, kad šis vertimas labai sutrumpintas, o juk žvalgybos paslaptys įdomesnės už daugumą romanų!

Iš pradžių knygelėje pasakojama anglų žvalgybos, garsiosios „Intelligence Service“ organizacija ir seklių mokymas ir rengimas, o antrojoje dalyje dėstomi jų žygdarbiai. Čia mes matom, kokių didelių gabumų reikia turėti, norint tapti špionu. Anglų žvalgybos darbų tarpe yra tokių baisių ir baurių — niekšingų, jog sunku įtikėti, kaip antai: lordo Kitchenerio galas, kaip anglai šelpė vokiečius ir tuo ilgino karą (?), kaip žvalgyba skelbė klaidingas žinias apie mūsų pralaimėjimus pelno reikalams.

Drauge čia matom, koks sunkus ir pavojingas šnipas darbas. Už tai šnipas, — žinoma, kuris dirba iš idėjos, o ne už pinigus, — reikia gerbti, anglai žvalgybos namų sienose yra išsikabinę net tokius parašus: „Dėl savo krašto žuvs šnipas yra karys, kritęs garbės lauke“.

Bkt.

Geriau rublis!

(Tikras atsitikimas).

Tai buvo 1913 metais Petrapilyj. Apylinkėj buvo dideli manevrai. Dalyvavo ir atstovai iš užsienio. Žiūrėjo visi vyriausi rusų kariuomenės vadai su didž. kunigaikščiu Mikalajumi priešaky.

Kiekviena dalis stengėsi geriau pasirodyti prieš viršininkus, ypač tas rūpėjo dalių vadams.

Geriausią įspūdį tačiau sudarė vienas kareivis iš kavalerijos pulko. Jo arklys per parodą įdūko ir sunku buvo jį suvaldyti. Bet kareivis drąsiai pastatė arklį ant dviejų kojų ir išvengė nelaimingų atsitikimų.

Žiūrovams ypatingai patiko tas arklio piestu pastatymas. Didž. kunigaikštis Mikalajus net pagyrė tos kavalerijos diviziono vadą generolą.

Po parado generolas nusiskubino į pulką ir pašaukė kareivį. Tai buvo lietuvis iš Kauno apskrities.

Pagyres generolas pasakė:

— Ką geriau nori — pabučiuoti tave, ar rublį?

Kareivis, praktiškas žmogus, neturėdamas noro „laižytis“ su sau svetimu asmeniu, atsakė:

— Geriau rublis, jūsų didenybe.

Tą rublį minimas kareivis ir dabar dar tebeturi. Šią vasarą to žmogaus vaikas nuplėšė rubliui kampa. Bet tėvas priklįjavo ir rublis, kaip talismanas, tebėra pas senį.

D o v a .

Sensacingas išradimas susisiekimo srity.

Islandijos sostinėje, Dublyne, daromi bandymai specialaus traukinio, varomo elektros baterijų pagalba.

Tokiu būdu varomas tas traukinys per 30 minučių nuvažiavo 15 mylių be jokių kliūčių.

Mokslo ir technikos sferose šiam naujam išradimui teikiama labai didelės reikšmės, nes jei šis susisiekimo būdas pasirodys tikrai vykusiui ir pritaikomu susisiekimui, tai iš pagrindų pakeis dabartinį susisiekimo būdą.

Muilas iš skėrių.

Viename vokiečių chemijos žurnale rašoma apie naują ir labai praktišką muilo gamybą — iš skėrių. Skėriai yra labai kenksmingi žiogeliai, kurie šiltuose kraštuose, ypač Afrikoj, pridaro begalinių nuostolių, naikindami visokių laukų derlių. Jie užplūsta tokiomis masėmis, kad net kovoti su jais be galo sunku.

Pagal to žurnalo pranešimą, iš skėrių syvų pagaminamas labai geros kokybės muilas.

Rytų Afrikoj gyvena juodukų giminė Vatussi. Šios giminės visi vyrai su didžiausiu pamėgimu treniruojasi šokime į aukštį. Jie gali iššokti į aukštį ligi 2 mtr. 30 cm., o kai kurie net ligi 2 mtr. 50 cm., t. y., daug aukščiau už sporto pasauly žinomą rekordą. Suaugę berniukai turi laikyti „brandos egzaminą“, kurį sudaro šokimas į aukštį. Reikalaujama, kad persoktų be išibėgėjimo ne žemesne, kaip savo ūgis, kartelę.

Redakcijos atsakymai.

Juozui Jašinskiui. Už Tamstos honorarą išrašytas „Karys“ visiems 1932 m. į Pakutuvėnus ir į aviaciją.

J. Steikūnui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ 1932.VIII.15 d. Valst. Centr.

J. Sodačiui. Tamstai išrašytas „Karys“ Knygynui

Virš. A. Valančiui. Tamstos nu „Karys“ visiems 1932 m. 2. K a u n a s.

P. Lipskiui. Tamstos atsiųsti rašiniai netiks.

R. Židanavičiūtei. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ iki 1932.V.1 d.

J. Vilčinskiui, vyr. pusk. J. Paliuliui ir j. p. J. Naujokaičiui. Galvosūkio 52 nr. sprendimas įskaitytas.

Tūliui Matui. Tamstos nurodytu adresu „Kari“ siuntinėsi-me. Už prenumeratą išlaikysime iš Tamstos honoraro.

K. J. Gaižučiu. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ iki 1932.X.1 d. Gavę papildomą mokesį, prenumeratą pratęsiame.

V. p. St. Vilinskiui. Už Tamstos honorarą bus siunčiamas „Karys“ visus 1932 m. P. Vilinsko vardu.

P. Skačkauskui. Klausiamus „Kario“ numerius galima gauti. Tik už juos reikia atsiųsti po 30 ct. už kiekvieną.

Kpt. Bielskiui. Tamstai už „Kari“ atsilyginti nebereikės, nes atskaitėme iš honoraro (už 1931 m. „Kario“ 11 nr. įdėtą korespondenciją).

V. Gorinui. Už honorarą Tamstai „Karys“ išrašytas iki 1932.VII.1 d.

J-čiui, ryšių batalione. Kariškų paslapčių sumetimais Tamstos korespondenciją žymiai sutrumpinome, išbraukdami įdomiausias vietas. Jos įdomios mums, bet būtų dar įdomesnės mūsų priešams. Tokios žinios skleisti reiktų vengti ir draugiškiausiuose pasikalbėjimuose, net su geriausiai žinomais ir patikimais asmenimis. Dažniausiai be blogos valios išsiplepama neleistini dalykai.

J. Kušneriui. Prašoma rašyti tik vienoj lapo pusėj.

Galvosūkio I nr. sprendimas.

Kautynėse karys žino tik du žodžiu: „laimėsim arba žūsime!“

Gerai išsprendė šie asmens: 1) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 2) virš. J. Sinkevičius (4 p. p.); 3) j. p. J. Naujokaitis (5 p. p.); 4) L. Briedis (VŠ); 5) J. Marė (KZ); 6) v. p. J. Paliulis (2 p. p.); 7) A. Kotleris (III p. div. št.); 8) mok. Kostas K. (Š); 9) eil. J. Jeneliūnas (SPM); 10) K. Garmus (Prn.); 11) gr. Br. Barkauskas (9 p. p.); 12) v. p. L. Griškevičius (8 p. p.); 13) j. p. A. Lukšas (III p. div. št.); 14) Ilgius (KM); 15) eil. J. Banelis (2 art. p.); 16) L. Bulgarauskas (K); 17) Tūlas Matas (8 p. p.); 18) Bernst (8 p. p.); 19) J. Sakalauskas (Dršn.); 20) P. Gruinis (Ž. Klv.); 21) J. Vilčinskas (V); 22) ats. v. p. A. Kazlauskas (K. Rd.); 23) J. Chaleckas (Btrm.); 24) v. p. J. Leipus (4 p. p.); 25) V. Gorinas (Trg); 26) J. Velnekis (P); 27) v. p. Švelnikas (4 p. p.); 28) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.).

Šiuo sprendimu baigtas šis laimėjimų ratas. Pirmąją vietą laimėjo 4 pėst. L. K. Mindaugo pulko vyr. pusk. M. Antaniškis, antrąją vietą — Bernst iš 8 pėst. K. K. Vaidoto pulko ir Antanas Kotleris iš III pėst. divizijos štabo ir trečiąją vietą — J. Sakalauskas iš Darsūniškio.

Dovanų knygomis gauna: vyr. pusk. M. Antaniškis — 1) kun. Th. Moreaux „Iš kur mes ateiname?"; 2) P. Šinkūno „Geografijos chrestomatija"; 3) Dipl. mišk. J. Kuprionio „Kaip sodinami ir auginami medeliai" ir Juozo Paukštelio „Užgrobtų žemių". Bernst — 1) Bernard Shaw „Amerikos karalius" ir Juozo Ambrazevičiaus ir Jono Griniaus „Visuotinės literatūros istorija". A. Kotleris — 1) L. Kormčij „Taikos dvasia"; 2) Kazio Kielos „Likimo grimasos"; 3) P. Šalčiaus „Ekonomika" ir 4) K. Sierp. „Budelis Sansonas ir jo laikmetis". J. Sakalauskas — 6 mėn. „Kari" (iki VII.1 d.). Nuo galvosūkio 2 nr. pradamas naujas ratas.

Galvosūkis 3 nr.

(1 taškas).

Vieną rudens dieną N. gimnazijos 40 mokinių (20 jaunesnių ir 20 vyresnių), vadovaujant karinio paruošimo instruktoriui, išvyko Kaunan aplankyti kai kurias kariuomenės dalis ir arčiau susipažinti su jų gyvenimu. Jie aplankė „vėžlius" — tankus, susipažino su „plieno paukščiais" ir pagaliau nuvyko pas gusarus.

Čia karinio paruošimo instruktorius gavo 20 gusarų žirgų, kuriais galėjo padaryti reizą 20 jo mokinių. Bet čia atsirado kliūtis: pajodinėti norėjo visi, o žirgų buvo tik 20, be to, pats karinio paruošimo instruktorius norėjo tą malonumą suteikti s mokiniams, nes jaunesniųjų bijojo leisti prie vyktų kokios nors nelaimės. Tad, truputį pagaliis išėitį ir prabilo į savo mokinius: „Aš sustaty- aplink save ir, man skaičiuojant, kas ketvirtas iš žirgų. Aš skaičiuosiu töl, kol susirinks prie žirgų 20. Mokiniai noroms sutiko. Instruktorius sustatė juos ratu aplink save ir, skaičiuodamas kas ketvirtą, siuntė prie žirgų; galų gale pasirodė, kad prie žirgų suėjo visi vyresnieji mokiniai. Jaunesnieji taip pat buvo patenkinti, nes instruktorius sąžiningai atliko sumanymą, kurį jie visi buvo priėmę. Kaip instruktorius buvo sustatęs savo mokinius?

P. Sirgedas.

Gydytoja **E. Rabinavičiūtė-Levitaniėnė**, Moterų ir veneros ligų, sugrįžo. Priima 11—1 val. ir 5—8 v. p. p. Kaunas, 16 vasario g-vė 3 nr. Tel. 10-96.

XII metai

XII metai

Karo mokslų žurnalas

„MŪSŲ ŽINYNAS“

eina kas mėnuo.

Prenumerata met. 35 lt.; kariams (ir atsarginiams) ir šauliams 25 lt. Užsieny 50 lt.

Redaguoja plk. ltn. Vytautas Steponaitis. Leidžia Vyr. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Adr.: Kaunas, „Mūsų Žinynas“.

Visos inteligentės lietuviškos žino,

kad

„Naujoji Vaidilutė“

yra vienintelis Lietuvoje moterų inteli- genčių mėn. žurnalas, spiečias apie save visas žymesnes literates, menininkes ir visuomenininkes ir atsiliepiąs visais aktualiais gyvenimo klausimais.

„N. Vaidilutė“ daug rašo labai svarbiais, moterims rūpimais klausimais.

Nuo 1930 m. įvestame „Namų Židinio“ sky- riuje duodama naudingų, praktiškų ir gyvenime būtinai reikalingų žinių ir toliau bus nagrinėjama modernūs maisto, higienos, namų ruošos ir su- tvarkymo klausimai.

Šiais metais bus spausdinama „Moterų vaid- muo mūsų tautos atgijime“, „Moteris ir pa- cifistinis judėjimas“, „Moteris ir miestas“ ir daug kitų.

Nė viena sąmoninga inteligentė lietuviškos negali šiais metais būti be moterims skirto žurnalo.

„Naujoji Vaidilutė“ tekainoja metams 10 lit., pusmečiui 5 lit.

Adresas: „N. Vaidilutės“ Administr. Kaunas, Laisvės al. 3. Telef. 26-76. Dežuruojamos val. nuo 12—14 v.